
**Iskustva i izazovi organizacija
u pružanju podrške
LBTIQ ženama i nebinarnim osobama
koje su doživjele
rodno uvjetovano nasilje**

Impresum

Naslov:

Iskustva i izazovi organizacija u pružanju podrške lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interspolnim i kvir ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Autorstvo:

Maša Cek, Lezbijska organizacija Rijeka „LORI“, SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava

Urednica:

Lezbijska organizacija Rijeka „LORI“

Lektura:

Sandra Antulov

Grafički dizajn:

Ana Goja

Mjesto i godina:

Rijeka, 2025.

Ovaj izvještaj dio je projekta „DOSEGNIMO – Razvoj adekvatne podrške za LGBTIQ žene i nebinarne osobe koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje“, koji financira EuroCentralAsian Lesbian* Community, a sufinancira Europska unija. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Lezbijske organizacije Rijeka „LORI“ i ne odražava nužno stavove donatora.

Co-funded by
the European Union

Funded by the
EL*C

Sadržaj

Pojmovnik	4
Uvod	5
Iskustva i izazovi organizacija u pružanju podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje	8
Cilj istraživanja	8
Postupak	8
1. Kvantitativno istraživanje	9
1.1. Metoda i uzorak	10
1.2. Istraživački instrument	10
1.3. Rezultati	11
Sudionice	11
Iskustva u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje	13
Usmjerenost organizacije na afirmativni i inkluzivni pristup radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje	20
Izazovi u pružanju pomoći i podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje	23
Potrebe organizacija i ključni (pred)uvjeti za pružanje kvalitetne podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje	25
1.4. Sažetak glavnih rezultata kvantitativnog istraživanja	27
2. Kvalitativno istraživanje	30
2.1. Metoda i uzorak	31
2.2. Istraživački instrument	31
2.3. Rezultati	32
Sudionice	32
Iskustva ispitanih organizacija u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje	32
Izazovi organizacija u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje	35
Potrebe organizacija za nastavak ili poboljšanje pružanja usluge LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje	38
2.4. Sažetak glavnih rezultata kvalitativnog istraživanja	40
Sažetak glavnih rezultata istraživanja	42
Summary of the main research results	44
Literatura	46
Prilozi	47
Prilog 1	47
Prilog 2	56
Prilog 3	58

Biseksualna žena – žena koju emocionalno i/ili fizički privlače osobe istog i različitog spola ili roda.

Cisnormativnost – vjerovanje da su svi ljudi cisrodni, odnosno da se njihov rodni identitet podudara sa spolom koji im je pripisan pri rođenju. Cisnormativnost negira legitimno postojanje transrodnosti i opisuje ju kao „bolest“ ili „nastranost“.

Cisrodna osoba – osoba čiji je rodni identitet u skladu sa spolom koji joj je pripisan pri rođenju.

Heteroseksualna žena – žena koju emocionalno i/ili fizički privlače osobe suprotnog spola/roda.

Interspolna osoba – osoba rođena s fizičkim, hormonalnim i genetskim značajkama koje se ne mogu definirati u kategorijama „ženskog“ i „muškog“.

Kvir (*queer*) – ovaj termin objedinjuje širok spektar identiteta te različite seksualne orijentacije i/ili rodne identitete i izražavanja koji nisu dio heteronormativnog i cisnormativnog obrasca. Nekada se osobe identificiraju kao kvir jer im je LGBT identifikacija previše ograničavajuća, dok ga istovremeno za sebe koriste i strejt osobe koje sebe vide izvan heteronormativnih okvira.

Lezbijka – žena koju emocionalno i/ili fizički najčešće privlače osobe ženskog spola/roda.

LGBTIQ+ – skraćenica za lezbijke, gejeve, biseksualne, trans, interspolne i kvir osobe. Znak + otvara prostor za različite spolne orijentacije te rodne identitete i izražavanja koja nisu obuhvaćena prethodnim identitetima (npr. panseksualna osoba, demiseksualna osoba itd.).

Nebinarna osoba – osoba koja se rodno identificira izvan društveno određenih kategorija muškog i ženskog identiteta.

Strejt – osoba koju emocionalno i/ili fizički privlače osobe različitog spola ili roda. Sinonim za osobu heteroseksualne orijentacije. Dolazi od engleske riječi *straight*.

Transrodna žena – osoba koja se identificira kao osoba ženskog rodnog identiteta, a kojoj je pri rođenju pripisan muški spol.

Objašnjenje kratica koje se koriste u izvještaju:

LBTIQ žene – lezbijke, biseksualne, transrodne, interspolne i kvir žene

LBQ žene – lezbijke, biseksualne i kvir žene

TI žene – transrodne i interspolne žene

RUN – rodno uvjetovano nasilje

Oslanjajući se na definiciju Vijeća Europe, rodno uvjetovano nasilje definiramo kao oblik nasilja koje proizlazi iz društveno konstruiranih uloga, normi i stereotipa povezanih s rodom te je usmjereno prema osobama ili određenim skupinama zbog njihovog roda, rodnog identiteta ili seksualne orijentacije¹. Tradicionalno se pojam rodno uvjetovanog nasilja² povezuje s nasiljem nad cisrodnim i heteroseksualnim djevojkama i ženama, no postoji značajna učestalost rodno uvjetovanog nasilja nad lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interpolnim i kvir ženama (LBTIQ) te nebinarnim osobama. Usprkos zabrinjavajućim podacima o visokom postotku doživljenog nasilja i/ili diskriminacije, LBTIQ žene i nebinarne osobe ostaju nevidljive, kako u statistikama o rodno uvjetovanom nasilju nad ženama tako i u politikama i strategijama važnima za suzbijanje ove vrste nasilja.

Na osnovi dugogodišnjeg rada u području suzbijanja diskriminacije i nasilja nad ženama i LBTIQ osobama te u pružanju psihosocijalnih usluga LBTIQ+ osobama i ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, Lezbijska organizacija Rijeka „LORI“ i SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava uočile su manjak mogućnosti i dostupnosti podrške upravo za lezbijke, biseksualne, transrodne, interpolne i kvir žene te rodno nebinarne osobe koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje. Veliko istraživanje Agencije za ljudska prava Europske unije (2024.) pokazuje da je nasilje nad LBT ženama i nebinarnim osobama u Hrvatskoj u porastu (u odnosu na prošlo istraživanje 2019.) – svaka sedma lezbijka te svaka šesta nebinarna osoba doživjela je fizički ili seksualni napad zbog svog LGBTI identiteta.³ Nadalje, 55% lezbijki, 43% biseksualnih žena i 73% nebinarnih osoba doživjelo je maltretiranje ili uznemiravanje zbog svog LGBTI identiteta u posljednjih 12 mjeseci. Istraživanje Zagreb Pridea u suradnji s Lezbijskom organizacijom Rijeka „LORI“ i udrugom Queer sport Split („Brutalna stvarnost“, 2013.) navodi da je čak 68% LBTIQ+ sudionika i sudionica doživjelo nasilje zbog seksualne orijentacije, a nasilje zbog svog rodnog identiteta njih 38% (nemamo podatke samo za LBTI žene i nebinarne osobe). O nasilju koje su nad LBTI ženama i nebinarnim osobama počinile njihove partnerice i partneri izvještava i istraživanje „Procjena potreba seksualnih i rodni manjina u Hrvatskoj“ (LORI, 2007.) i „Brutalna stvarnost“, međutim ovo je tema o kojoj kod nas nema puno podataka. Zbog homofobnih i transfobnih stavova ove osobe teže će potražiti pomoć, čemu pridonose i predrasude da, primjerice, „nasilje u lezbijskim vezama ne može biti ozbiljno ili fizičke naravi“. Ova iskustva potvrđuje i istraživanje provedeno među organizacijama civilnog društva koje ističe kako čak 74% organizacija u Hrvatskoj uopće ne radi ili radi vrlo rijetko sa „ženama pripadnicama seksualnih i rodni manjina“ (Ženska soba, 2010.).

Na problematiku nedostatka zaštite te porast nasilja i diskriminacije lezbijki, biseksualnih i kvir žena (LBQ) ukazuje i Vijeće Europe 2024. godine u prvoj rezoluciji koja se direktno odnosi na prevenciju i suzbijanje nasilja nad lezbijkama, biseksualnim i kvir ženama u Europi⁴. Ona ukazuje i na specifične izazove s kojima se LBQ žene suočavaju zbog postojećih predrasuda i društvene stigme, a prepoznaje i takozvane „zločine u ime časti“ kojima je namjera „kazniti ih“ zbog seksualne orijentacije i/ili njihovog identiteta.

Već spomenuto istraživanje Agencije Europske unije za temeljna prava (2024.) među LBTIQ+ osobama ističe da je 59% lezbijki u Europskoj uniji (EU) doživjelo maltretiranje zbog svog identiteta, a svaka treća izbjegavala je javne prostore zbog straha od nasilja ili uznemiravanja (39%). Pedeset posto biseksualnih cisrodnih žena doživjelo je maltretiranje zbog svog identiteta u posljednjih 12 mjeseci, a čak 64% transrodnih žena bilo je fizički napadnuto. Krovna organizacija za prava trans* osoba (TGEU) objavila je kako je 350 transrodnih i rodno varijantnih osoba ubijeno u 2024. godini, što je najveći dosad broj prijavljenih ubojstava od početka praćenja,

1 Više o razumijevanju rodno uvjetovanog nasilja na: <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/what-is-gender-based-violence>

2 UN-ova deklaracija o uklanjanju nasilja nad ženama (Declaration on the Elimination of Violence Against Women) definira nasilje prema ženama kao „čin koji za posljedicu ima ili će imati tjelesnu, seksualnu ili psihičku štetu ili patnju žena, koja se odnosi bilo na privatni ili javni život (UN, 1993:3)“. Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji opisuje „rodno utemeljeno nasilje nad ženama kao nasilje usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nerazmjerno pogađa žene (2011:5)“.

3 Više o rezultatima dostupno na: <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/2024/eu-lgbtiq-survey-iii>

4 Više informacija dostupno na: <https://pace.coe.int/en/files/33902/html>

2008. godine⁵. Prateći trend prijašnjih godina, i u 2024. u 94% tih ubojstava u pitanju je femicid, odnosno žrtve su bile trans žene ili transfeminine osobe.

Iako Europska unija ističe važnost borbe protiv svih oblika nasilja nad ženama, specifični izazovi i problematika s kojom se suočavaju LGBTIQ žene i nebinarne osobe ostaju neprepoznati i nedovoljno vidljivi u mnogim nacionalnom kontekstima, pa tako i u hrvatskom. U suzbijanju diskriminacije i nasilja nad ženama Hrvatska se vodi relevantnim međunarodnim dokumentima, a nalazimo i neke nacionalne koji uključuju LGBTIQ osobe kao posebno ranjivu skupinu⁶. Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. (Vlada RH, 2022.) navodi potrebu za dodatnom izobrazbom i pažnjom koju treba posvetiti žrtvama iz marginaliziranih grupa, kao što su žene koje su doživjele seksualno nasilje tijekom Domovinskog rata, žene migrantice, pripadnice nacionalnih manjina, LGBTIQ osobe i druge. Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine (Vlada RH, 2023.), osim općeg nepovoljnijeg položaja za ukupnu populaciju žena, ističe potrebu za unapređenjem položaja pojedinih osjetljivih skupina, među kojima navodi i LGBTIQ osobe, dok Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine (Vlada RH, 2023) također prepoznaje LGBTIQ osobe kao ranjivu skupinu te njihovu nedostatnu integraciju u sustav zaštite od nasilja.

Unatoč zajamčenim pravima, postojećim zakonima i politikama međunarodnih i nacionalnih institucija, različite skupine žena i LGBTIQ osobe u Hrvatskoj i dalje se često nalaze izvan okvira zaštite. Na nedostatak povjerenja u mehanizme zaštite ukazuje i činjenica da u Hrvatskoj 73% lezbijki te 89% biseksualnih žena nije prijavilo fizički ili seksualni napad policiji ili bilo kojoj drugoj instituciji i organizaciji (FRA, 2024.). Prisutne su sistemske prepreke koje ograničavaju prava LGBTIQ žena i nebinarnih osoba, primjetno je nepovjerenje u nadležne institucije, a transrodne žene redovito se suočavaju s diskriminacijom u svim sferama društva, što otežava i pristup uslugama zaštite i podrške.

Kako bismo dobile uvid u to postoji li i koliko je u Hrvatskoj dostupna podrška za LGBTIQ žene i nebinarne osobe u slučaju doživljenog nasilja, odlučile smo ispitati iskustva organizacija koje pružaju specijalizirane usluge ženama koje su doživjele nasilje te dobiti informacije o njihovim potrebama kao i izazovima u pružanju pomoći i podrške lezbijkama, biseksualnim, kvir i transrodnim ženama te transrodnim osobama. Uzorak organizacija koje smo pozvale na sudjelovanje u istraživanju uključivao je različit spektar organizacija koje ženama nude usluge psihološkog savjetovanja, pravnog savjetovanja, SOS-linije, skloništa i druge usluge. Istraživanje „Iskustva i izazovi organizacija u pružanju podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje“ provedeno je na ovaj način: 1. prikupljanjem podataka s pomoću *online* upitnika koji je poslan organizacijama na području cijele Hrvatske, ukupno njih 49, i 2. individualnim razgovorom s predstavnicama triju organizacija koje imaju više od 15 godina iskustva rada u području pružanja podrške žrtvama rodno uvjetovanog nasilja, a kako bi se dobio dublji uvid u najvažnije rezultate dobivene *online* upitnikom. U istraživanje namjerno nisu uključene LGBTIQ+ organizacije (među kojima veći broj pruža neku vrstu navedenih usluga) jer je cilj bio mapirati situaciju samo među organizacijama koje pružaju pomoć i podršku ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje.

Istraživanjem želimo potaknuti organizacije, institucije i druge relevantne dionike u području pružanja podrške ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje na promišljanje o problematici nedostatne podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama te mogućim rješenjima za njezino osiguravanje. Nadamo se razvijanju uključivih sustava podrške za žene i politikā koje prepoznaju LGBTIQ žene i nebinarne osobe kao žrtve rodno uvjetovanog nasilja te većoj društvenoj svijesti o ovom problemu.

5 Više informacija dostupno na: <https://tgeu.org/will-the-cycle-of-violence-ever-end-tgeus-trans-murder-monitoring-project-crosses-5000-cases/>

6 Relevantni dokumenti mogu se pronaći na stranici Ureda za ravnopravnost spolova na: <https://ravnopravnost.gov.hr/pristup-informacijama/strateski-i-zakonodavni-okvir-2039/strateski-i-zakonodavni-okvir-za-ravnopravnost-spolova/medjunarodni-dokumenti-2062/2062>

Izvještaj u nastavku dio je projekta "DOSEGNIMO – Razvoj adekvatne podrške za LGBTIQ žene i nebinarne osobe koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje", kojemu je cilj u Hrvatskoj osigurati dostupnost i adekvatnu podršku i zaštitu za lezbijke, biseksualne, transrodne, interspolne i kvir žene i nebinarne osobe koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje. Istraživanje su provele Maša Cek, Lezbijska organizacija Rijeka „LORI“ i SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava uz financijsku podršku EuroCentralAsian Lesbian* Community i Europske unije.

Iskustva i izazovi organizacija u pružanju podrške lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interspolnim i kvir ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Cilj istraživanja

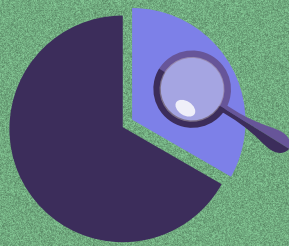
Glavni cilj ovog istraživanja bio je istražiti dostupnost podrške u Hrvatskoj za LGBTIQ žene i nebinarne osobe koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje. Specifični ciljevi istraživanja bili su:

1. Ispitati učestalost pružanja podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje te njihove potrebe prilikom javljanja organizacijama,
2. Ispitati u kojoj se mjeri organizacije koriste afirmativnim i inkluzivnim pristupom u radu s osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, uključujući LGBTIQ žene i nebinarne osobe,
3. Ispitati iskustvo organizacija i izazove s kojima se suočavaju u pružanju podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje,
4. Ispitati potrebe organizacija u izgradnji kapaciteta za pružanje kvalitetnije i adekvatnije podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje.

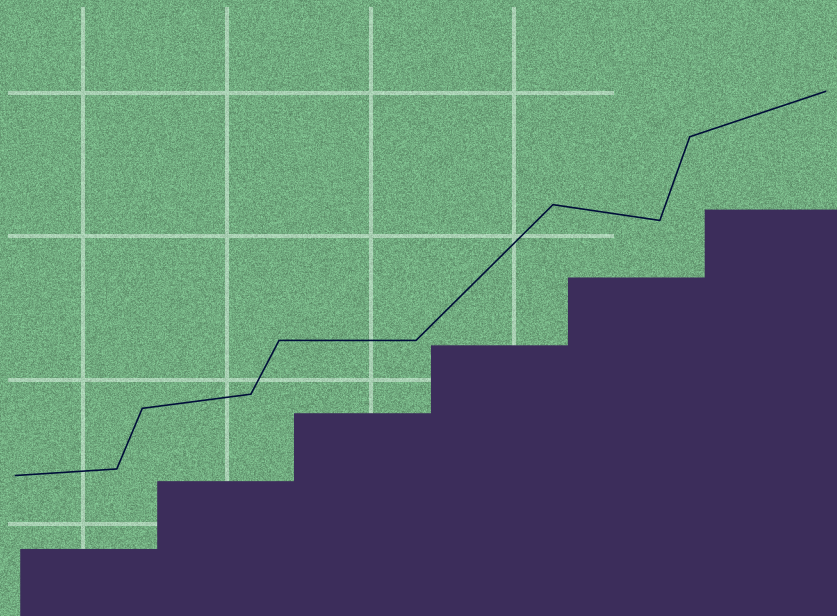
Postupak

Istraživanje je obuhvatilo:

1. kvantitativno istraživanje s pomoću *online* upitnika namijenjenog organizacijama koje pružaju podršku ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje i
2. kvalitativno istraživanje u formi intervjua s predstavnicama odabranih organizacija.

1. Kvantitativno istraživanje

1.1. Metoda i uzorak

Kako bi se ispitala iskustva organizacija u Hrvatskoj koje pružaju podršku žrtvama rodno uvjetovanog nasilja o njihovu radu s lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interspolnim i kvir ženama (LBTIQ) i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje kreiran je posebni upitnik s anketnim pitanjima sastavljenim za potrebe ovog istraživanja. Istraživanje je provedeno internetski s pomoću obrasca Google Forms.

Uzorak je bio namjeran, a upitnik je poslan na *e-mail* adrese 49 organizacija na području cijele Hrvatske. Kako bi se osigurala vjerodostojnost podataka, u uputama za ispunjavanje tražilo se da upitnik ispunjava osoba iz organizacije koja je informirana i može dati podatke za to područje rada. Sudionice su prije početka istraživanja obaviještene o cilju istraživanja, anonimnosti podataka te o mogućnosti odustajanja od ispunjavanja upitnika. Dana im je i kontaktna *e-mail* adresa na koju se mogu javiti ako imaju pitanja vezana uz istraživanje. Od sudionica je zatražen pristanak na sudjelovanje u istraživanju odabirom opcije "Da" ili "Ne". Odabirom opcije "Da" sudionice su omogućile upotrebu danih podataka u obradi rezultata. Upitnik je bio dostupan za ispunjavanje od 3. do 20. veljače 2025. godine, a svim je organizacijama tjedan dana prije roka za završetak ispunjavanja poslan podsjetnik na njegovo ispunjavanje.

Važna napomena o terminima koji se upotrebljavaju u izvještavanju o rezultatima istraživanja

Iako je većina organizacija koja su sudjelovale u prvom dijelu istraživanja (ispunjavanje anketnog upitnika) upitnik ispunila po uputama (odnosno ispunjavala ga je samo jedna osoba iz organizacije), s obzirom na to da je sudjelovanje u ovom dijelu istraživanja bilo anonimno, nismo u mogućnosti tvrditi da se 1 odgovor odnosi na 1 organizaciju. Zbog toga u izvještaju o rezultatima nije bilo moguće upotrebljavati termin *organizacija* misleći na jednu sudionicu istraživanja (npr. „Jedan dio organizacija, njih 23%, navodi da...“). Izraz *sudionici i sudionice* čini nam se najprikladniji, ali doprinosi teškom čitanju izvještaja s obzirom na to da se često i kontinuirano navodi. Iz tog razloga odlučile smo se koristiti terminom *sudionice* jer je velika većina osoba koje su ispunjavale upitnik bila ženskog roda, a s druge strane ovaj termin ujedno može označavati i organizacije kao sudionice. Napominjemo da se izraz *sudionice* odnosi na osobe svih rodnih identiteta koje su ispunjavale upitnik.

1.2. Istraživački instrument

Kao metoda za prikupljanje podataka upotrijebljen je posebno osmišljen upitnik (Prilog 1) koji je uključivao 35 pitanja podijeljenih u 5 tematskih cjelina: a) Demografski podaci, b) Iskustva organizacija u radu s lezbijkama, biseksualnim i kvir (LBQ) ženama, transrodnim i interspolnim (TI) ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje (RUN), c) Usmjerenje organizacijskog rada i razvoja na afirmativni i inkluzivni pristup u radu s LBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele nasilje, d) Izazovi u pružanju pomoći i podrške LBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele RUN i e) Potrebe organizacija u pružanju podrške LBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele RUN.

1.3. Rezultati

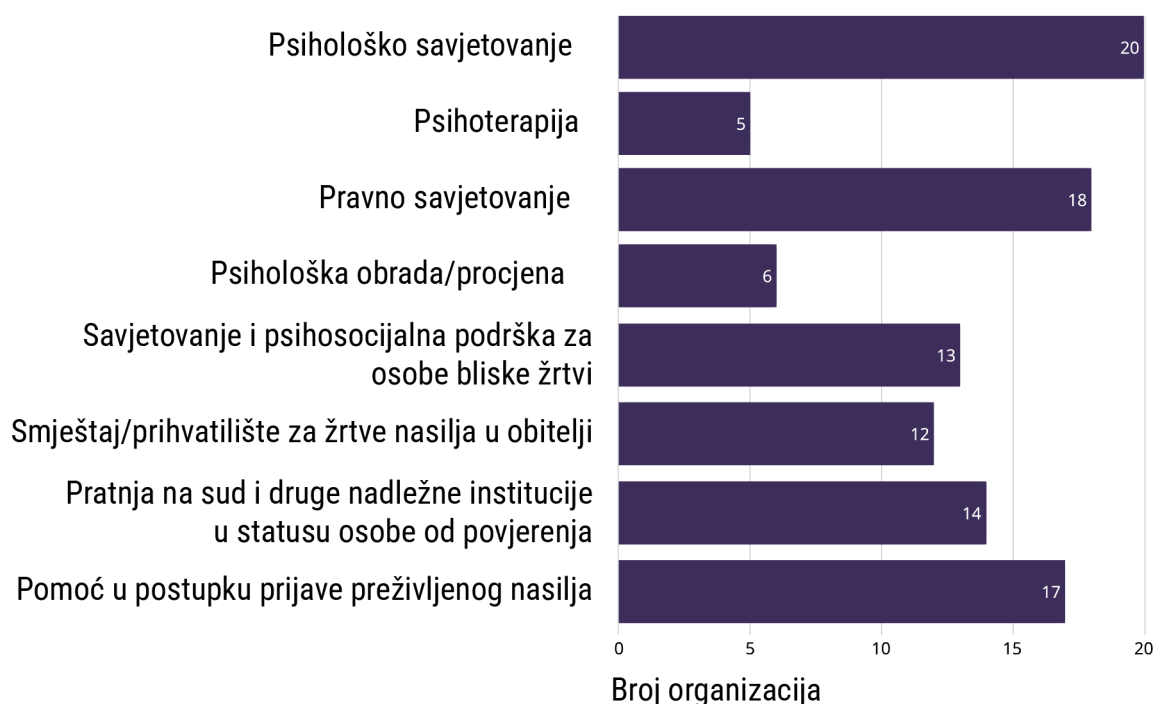
Sudionice

Kvantitativnim istraživanjem dobivena su 22 odgovora iz organizacijā iz 13 županija i Grada Zagreba. Najviše sudionica, njih pet (5), dolazi iz Grada Zagreba, tri (3) se nalaze u Primorsko-goranskoj županiji, a po dvije (2) u Krapinsko-zagorskoj te Istarskoj županiji. Ostalih deset sudionica (10) dolaze iz sljedećih županija: Karlovačka, Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska, Ličko-senjska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Splitsko-dalmatinska, Dubrovačko-neretvanska i Međimurska.

Prosječan broj godina pružanja pomoći i podrške ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje jest 16 (SD = 7,38). Minimalan broj godina pružanja podrške dvije (2) su godine, dok jedna organizacija podršku pruža 34 godine.

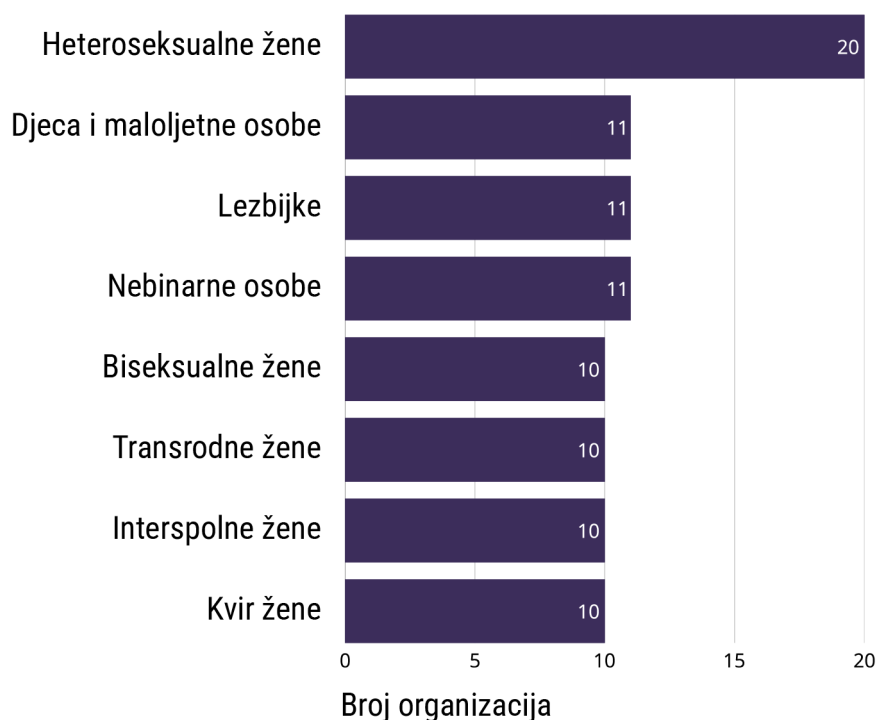
Oko polovine organizacija, odnosno 45,5% (10), ima 2 do 3 zaposlene osobe koje u organizaciji pružaju pomoć i podršku osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, 40,9% (9) ima 4 do 5 zaposlenih, dok po jedna organizacija navodi 16 zaposlenih odnosno 7 zaposlenih uz 6 vanjskih stručnjakinja. U prosjeku je u svakoj organizaciji zaposleno 5 (SD = 3,4) osoba koje pružaju pomoć i podršku.

Na pitanje koju vrstu usluga organizacija pruža, najveći broj sudionica, njih 90,9% (20), navodi da svojim korisnicama i korisnicima pruža uslugu psihološkog savjetovanja, zatim pravnog savjetovanja, njih 81,8% (18), te pomoć u postupku prijave doživljenog nasilja – 77,3% (17). Uslugu pratnje na sud i druge nadležne institucije u statusu osobe od povjerenja pruža 63,6% (14) organizacija, dok njih 59,1% (13) pruža uslugu savjetovanja i psihosocijalne podrške za osobe bliske žrtvi. Uslugu smještaja/prihvatišta za žrtve nasilja u obitelji pruža 54,5%. Najmanji broj sudionica naveo je kako pruža usluge psihološke obrade/procjene, 27,3% (6), i psihoterapije – 22,7% (5). Ostale usluge za koje sudionice navode da ih organizacije pružaju jesu: SOS-telefonska linija, grupne radionice i fond za podršku, ekonomsko osnaživanje, *follow-up* po izlasku iz skloništa te pomoć socijalne radnice u koordinaciji prava i obaveza u dnevnom funkcioniranju (Grafički prikaz 1).

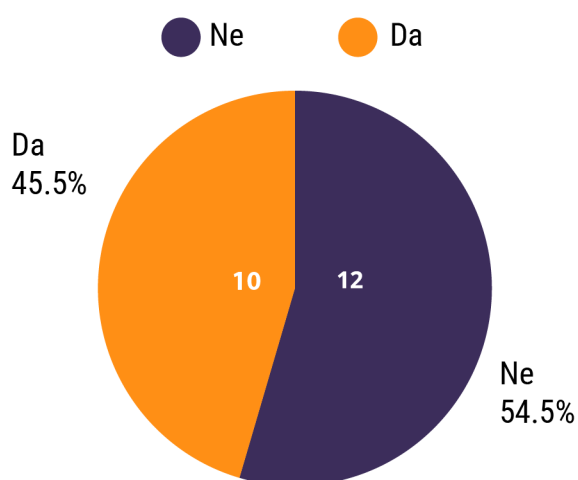
Grafički prikaz 1. Vrste usluga koje organizacije pružaju korisnicama/korisnicima

Heteroseksualne žene ciljna su skupina za gotovo sve organizacije, njih 90,9% (20), dok s djecom i maloljetnim osobama radi 50% (11) organizacija. Oko polovine organizacija radi s lezbijkama i nebinarnim osobama, njih 50% (11), odnosno s biseksualnim, transrodnim, interspolnim i kvir ženama – 45,5% (10) (Grafički prikaz 2).

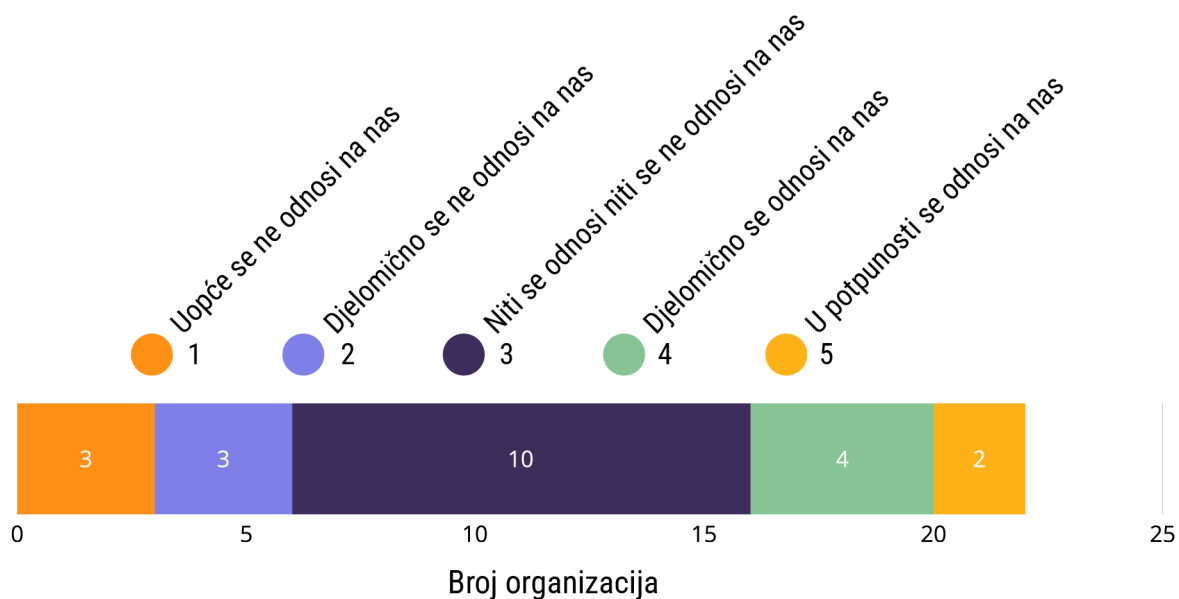
Grafički prikaz 2. Ciljne skupine s kojima organizacije rade

Ispitano je i postoje li na internetskim stranicama organizacija jasno opisane ciljne skupine s kojima organizacije rade, a u skladu s onima koje su navele u prethodnom pitanju. Više od polovine sudionica, njih 54,5%, navodi da na internetskim stranicama njihove organizacije nemaju jasno opisane ciljne skupine (Grafički prikaz 3).

Grafički prikaz 3. Broj sudionica koje navode da na internetskim stranicama njihove organizacije jesu/nisu jasno navedene ciljne skupine s kojima rade

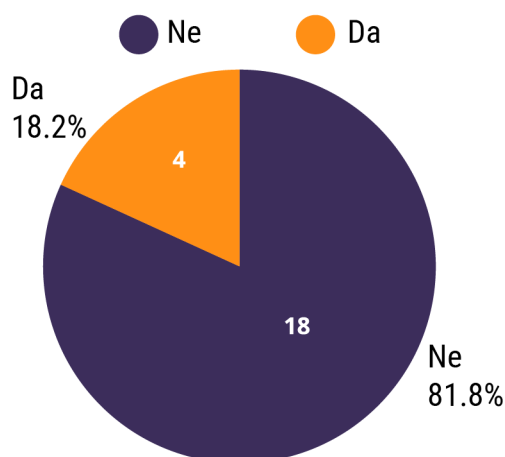
Ujedno, ispitano je u kojoj mjeri sudionice smatraju da LGBTIQ žene i nebinarne osobe prepoznaju njihovu organizaciju kao mjesto na kojem mogu potražiti pomoć i podršku u slučaju doživljenog nasilja. Da je njihova organizacija prepoznata kao takvo mjesto smatra 27,3% (6) sudionica, od čega njih 18,2% (4) smatra da se tvrdnja djelomično odnosi na njih, a njih 9,1% (2) u potpunosti. U najvećoj mjeri, 45,5% (10), sudionice smatraju da se na njihovu organizaciju to niti odnosi niti ne odnosi, dok podjednako 13,6 % (3) smatra da se to djelomično ne odnosi na njih odnosno da se uopće ne odnosi. (Grafički prikaz 4).

Grafički prikaz 4. Procjena sudionica u kojoj mjeri LGBTIQ žene i nebinarne osobe koje su doživjele RUN prepoznaju njihovu organizaciju kao mjesto na kojem mogu potražiti pomoć i podršku

Iskustva u radu s lezbijkama, biseksualnim, kvir, transrodnim i interspolnim ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

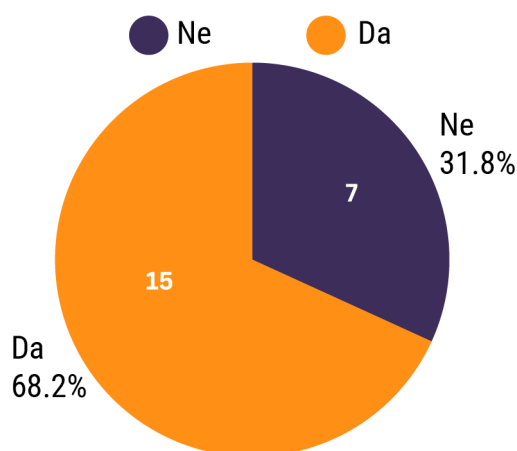
Drugi dio upitnika sadržavao je pitanja vezana za iskustva organizacija u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama. Ispitano je prikupljaju li organizacije podatke o rodnom identitetu i spolnoj orijentaciji korisnica/korisnika, koji bi im omogućili saznanje o zastupljenosti osoba različitih rodni identiteta i spolne orijentacije među korisnicama/korisnicima. Čak 81.8% (18) sudionica odgovorilo je da ne prikuplja podatke o rodnom identitetu i spolnoj orijentaciji korisnica/korisnika (Grafički prikaz 5).

Grafički prikaz 5. Broj organizacija koje prikupljaju podatke o rodnom identitetu i spolnoj orijentaciji korisnica/korisnika

Iskustva u radu s lezbijkama, biseksualnim i kvir ženama

Na pitanje pružaju li u svojoj organizaciji pomoć i podršku LBQ ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, 68,2% (15) sudionica odgovorilo je kako pomoć pruža, dok je 31,8% (7) osoba iz organizacija odgovorilo da ne pruža (Grafički prikaz 6).

Grafički prikaz 6. Broj organizacija koje pružaju pomoć i podršku LBQ ženama koje su doživjele RUN

Od sudionica je traženo da upišu točan podatak o broju lezbijki, biseksualnih i kvir žena koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje a s kojima je organizacija radila u periodu od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2024. godine (2 godine). Većina se sudionica, 45,4% (10), izjasnila kako nema podataka o tome jesu li LBQ žene koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje bile korisnice njihove organizacije u navedenom periodu. Njih 18,1% (4) navelo je su da su u protekle dvije godine radile s jednom do pet (1 – 5) LBQ žena, dok jedna sudionica navodi da ne zna točan podatak, ali procjenjuje kako je organizacija radila s oko dvadeset LBQ žena godišnje. Njih 13,6% (3) navelo je da je njihova organizacija radila s 0 (nula) LBQ žena. Jedna je sudionica navela da ne pružaju usluge LBQ ženama, dok njih 13,6% (3) navodi kako nisu imali LBQ korisnice, odnosno iskustva u radu s LBQ ženama.

Ako su sudionice navele da njihova organizacija ne pruža usluge LBQ ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, upitane su i za razloge nepružanja usluga. Devet sudionica odgovorilo je na ovo pitanje.

Kao razloge nepružanja podrške LBQ ženama, sudionice navode:

„Pružali bismo usluge svim ženama neovisno o spolnoj orijentaciji i rodnoj pripadnosti (osim nije definirano u slučaju promjene spola budući da smo sklonište za žene), međutim nismo imali iskustvo da je neka od smještenih korisnica izražavala drugačiju spolnu orijentaciju osim heteroseksualne niti drugačiju rodnu pripadnost osim ženske binarne.“

„Žene/osobe ne propitujemo o njihovoj seksualnoj orijentaciji, ali pretpostavljamo da među ženama koje nam se javljaju ima i LBQ žena. Strah od osude najbližih i okoline je najveći problem.“

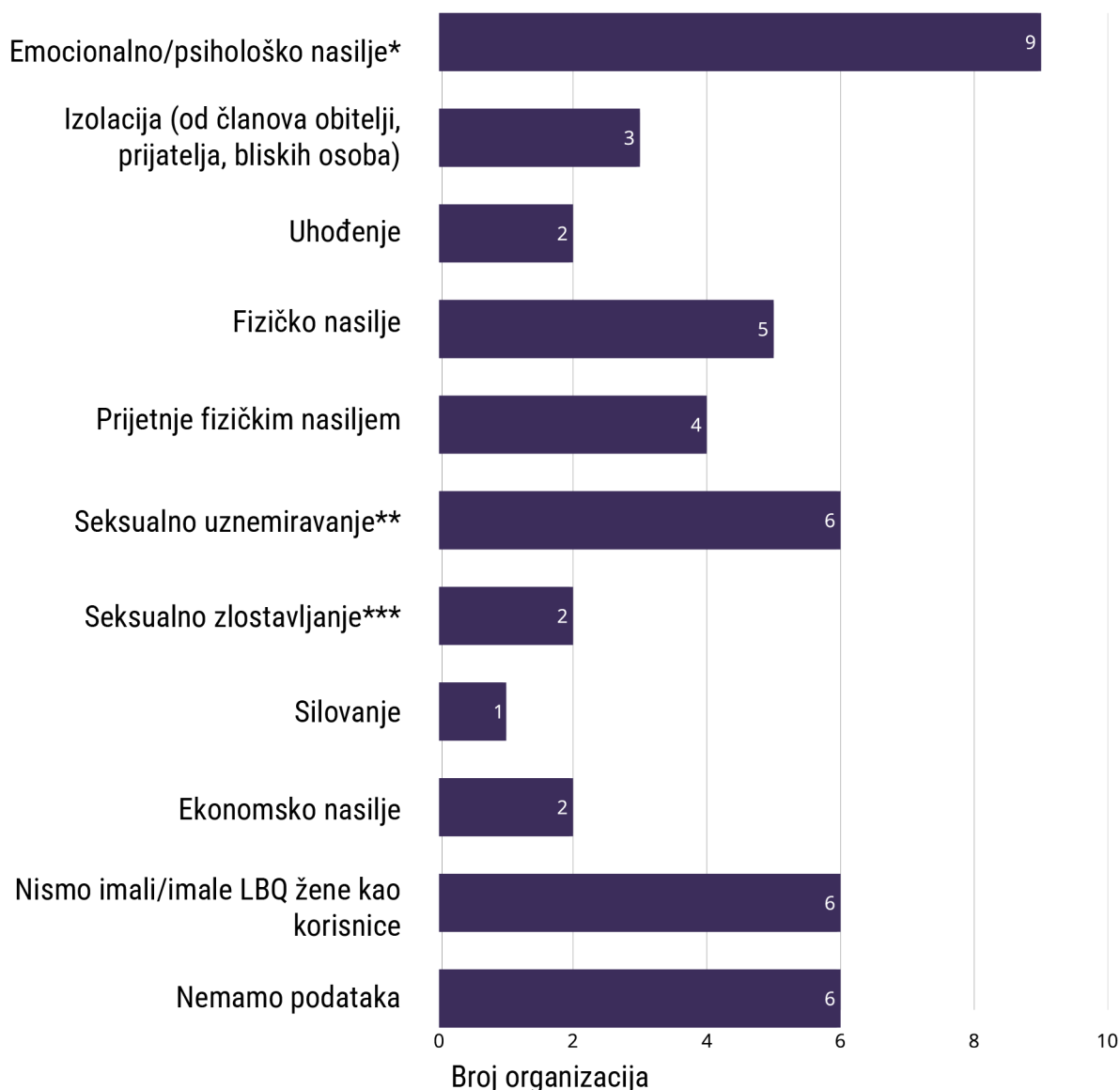
„Ne prikupljamo podatke o spolnoj orijentaciji i rodnoj pripadnosti.“

„Nemamo znanja i vještina.“

„LBQ žene nam se ne obraćaju za pomoć.“

Ispitano je i zbog kojih su vrsta nasilja LBQ žene zatražile podršku/uslugu u organizaciji. Najveći broj sudionica, njih 40,9% (9), navodi da su LBQ žene tražile pomoć i podršku zbog proživljenog emocionalnog/psihološkog nasilja, njih 27,3% (6) zbog seksualnog uznemiravanja, 22,7% (5) zbog fizičkog nasilja, dok 18,2% (4) izjavljuje da su to učinile zbog prijetnji fizičkim nasiljem. Manji broj sudionica navodi da su razlozi traženja pomoći i podrške bili izolacija 13,6% (3), dok po 9,1% (2) sudionica navodi da je razlog bio uhođenje, seksualno zlostavljanje ili ekonomsko nasilje. Silovanje kao razlog javljanja navodi 4,5% (1) sudionica (Grafički prikaz 7).

*Emocionalno/psihološko nasilje - uvrede, kritike, prijetnje, ponižavanje, ljubomora, pritisci, kontrola

**Seksualno uznemiravanje - neželjene seksualne primjedbe i verbalni prijedlozi, neprikladna pažnja, fizički dodiri, seksističke, uvredljive i diskriminirajuće primjedbe i šale

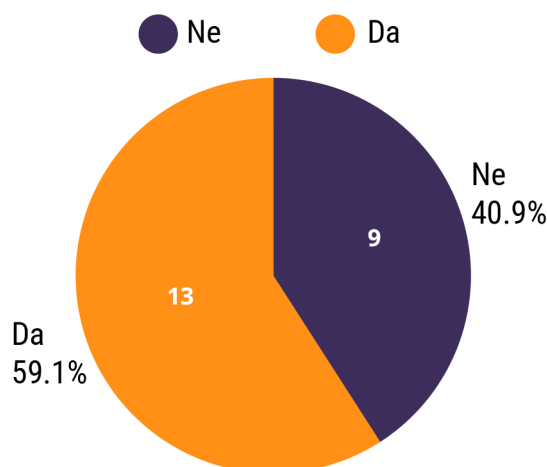
***Seksualno zlostavljanje - neželjena seksualna ponašanja iznuđena primjenom sile i/ili prijetnji, a uključuju fizički dodir s nasilnikom

Grafički prikaz 7. Vrste nasilja zbog kojih su LBQ žene zatražile podršku/uslugu u organizaciji

Na pitanje o vrsti usluge kojom su se LBQ žene koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje koristile u organizaciji najviše je sudionica odgovorilo da nemaju taj podatak, 40,9% (9), ili da nisu imale LBQ žene kao korisnice, 22,7% (5). Što se tiče usluga pruženih LBQ korisnicama, 36,4% (8) sudionica navodi usluge psihološkog savjetovanja, zatim psihoterapiju, njih 22,7% (5), savjetovanje i psihološku podršku za osobe bliske žrtvi, njih 22,7% (5), te pratnju na sud i druge nadležne institucije u statusu osobe od povjerenja – 18,2% (4). Među sudionicama, 9,1% (2) navodi da su pružile pomoć u postupku prijave proživljenog nasilja.

Iskustva u radu s transrodnim i interseksualnim ženama

Na pitanje pružaju li u svojoj organizaciji pomoć i podršku transrodnim i interseksualnim ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, 59,1% (13) sudionica odgovorilo je kako pomoć pruža, dok je 40,9% (9) odgovorilo da tu pomoć i podršku ovoj grupi korisnica ne pruža (Grafički prikaz 8).

Grafički prikaz 8. Broj organizacija koje pružaju/ne pružaju pomoć i podršku TI ženama koje su doživjele RUN

Od sudionica je traženo da upišu točan podatak o broju transrodnih i interseksualnih žena koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje a s kojima je organizacija radila u periodu od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2024. godine (2 godine). Gotovo polovina sudionica, njih 45,5% (10), nema podatak o broju transrodnih i interseksualnih žena s kojima je organizacija radila u ovom razdoblju. Njih 22,7% (5) odgovorilo je da među korisnicama nisu imale transrodnih i interseksualnih žena, 9,1% (2) ne radi s tom skupinom, dok su ostali odgovori bili da nisu do sada radili s tom skupinom (1) odnosno da im se transrodne i interseksualne žene nisu obraćale za pomoć (2). Jedna sudionica izjavljuje da nema taj podatak, ali procjenjuje da je organizacija radila s tri transrodne i interseksualne žene.

Kao razloge nepružanja podrške transrodnim i interseksualnim ženama sudionice navode:

„Ne prikupljamo podatke o seksualnoj orijentaciji, a niti jedna se osoba nije izjasnila o tome.“

„Pružamo svima bez obzira na spol, rod ili seksualnu orijentaciju.“

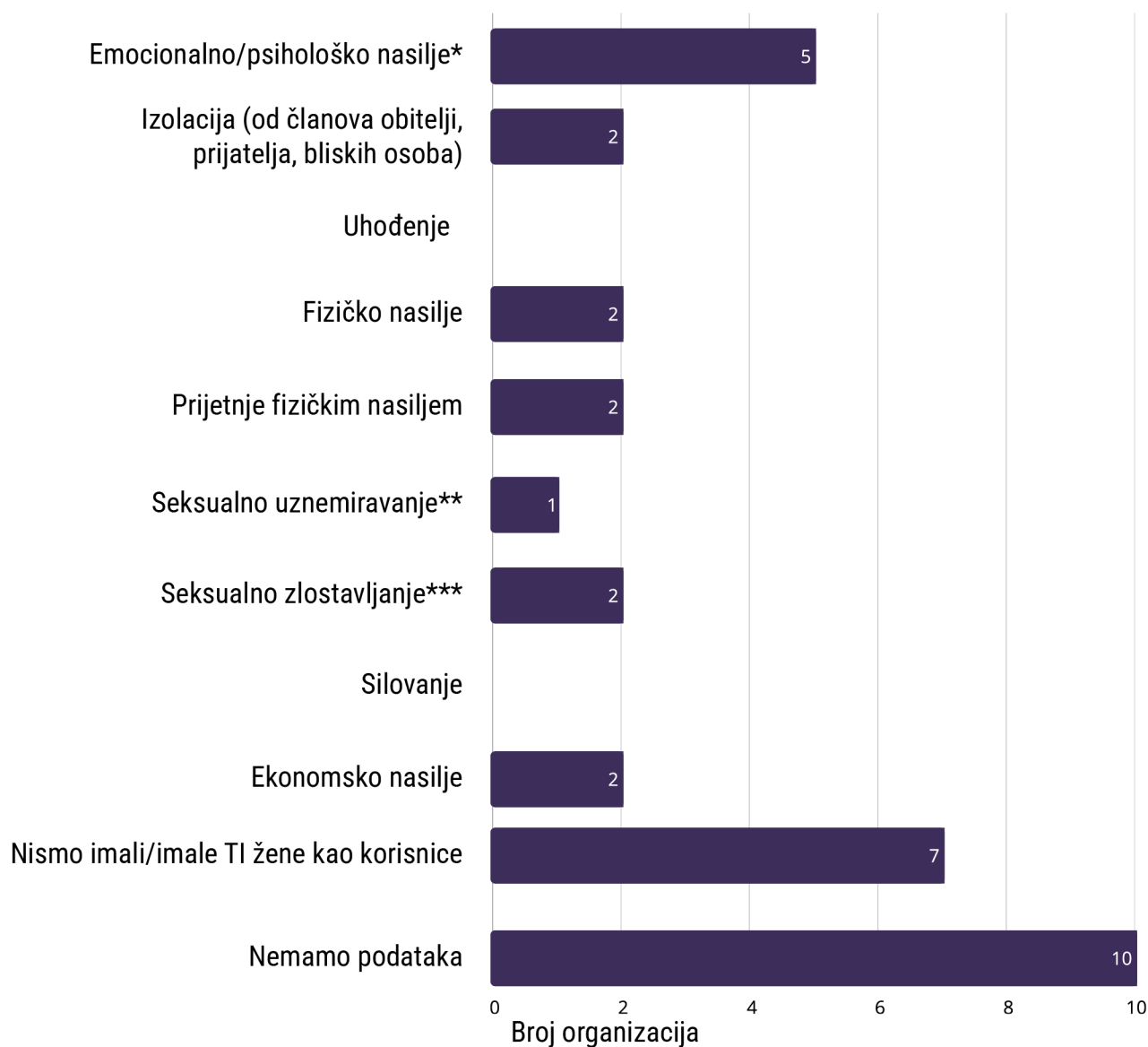
„Nemamo informaciju da se žena deklarirala kao TI žena.“

„Nemamo znanja i vještina tj. nismo dovoljno educirani.“

„Nisu nam se nikada obratile za pomoć.“

Na pitanje zbog koje su vrste nasilja transrodne i interpolne žene zatražile pomoć i podršku u organizaciji 22,7% (5) sudionica odgovorilo je da su transrodne i interpolne žene pomoć i podršku tražile zbog emocionalnog/psihološkog nasilja. Nadalje, podjednak postotak sudionica – 9,1% (2) – navodi da su transrodne i interpolne žene tražile pomoć zbog proživljenog fizičkog nasilja; zbog prijetnje fizičkim nasiljem; zbog izolacije; zbog seksualnog zlostavljanja te zbog ekonomskog nasilja. Njih 4,5% (1) navelo je da su se transrodne i interpolne žene organizacijama obratile zbog doživljenog seksualnog uznemiravanja (Grafički prikaz 9).

*Emocionalno/psihološko nasilje - uvrede, kritike, prijetnje, ponižavanje, ljubomora, pritisci, kontrola

**Seksualno uznemiravanje - neželjene seksualne primjedbe i verbalni prijedlozi, neprikladna pažnja, fizički dodiri, seksističke, uvredljive i diskriminirajuće primjedbe i šale

***Seksualno zlostavljanje - neželjena seksualna ponašanja iznuđena primjenom sile i/ili prijetnji, a uključuju fizički dodir s nasilnikom

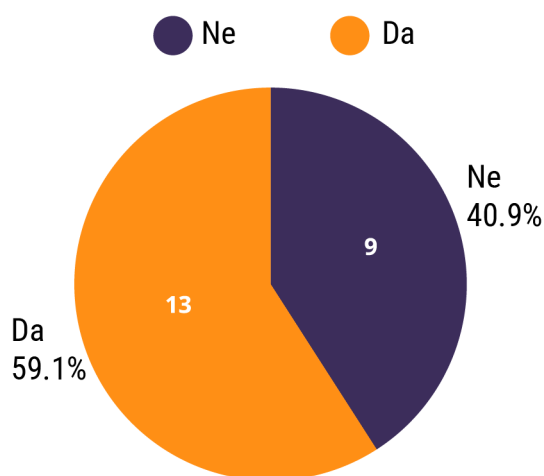
Grafički prikaz 9. Vrste nasilja zbog kojih su TI žene zatražile podršku/uslugu u organizaciji

Na pitanje o vrsti usluge kojima su se transrodne i interpolne žene koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje koristile u organizaciji njih 18,2% (4) navelo je da su se ove žene koristile uslugama psihološkog savjetovanja, a podjednak postotak osoba – 9,1% (2) – navodi korištenje uslugama psihoterapije, zatim uslugama savjetovanja, kao i onima psihološke podrške za osobe bliske žrtvi te pratnje na sud i druge nadležne institucije u statusu osobe od povjerenja. Također podjednak postotak – 4,5% – odnosi se na korištenje sljedećim uslugama: pravnog savjetovanja; psihološke obrade; smještaja/prihvatišta za žrtve nasilja u obitelji te pomoći u postupku prijave proživljenog nasilja.

Zbog nepodudaranja u podacima o broju transrodnih i interpolnih žena koje su potražile pomoć u dotičnim organizacijama i odgovorima o razlozima traženja podrške ili vrsti usluge kojom su se koristile ne možemo smatrati ove podatke potpuno pouzdanima. Naime, u pitanju o broju transrodnih i interpolnih žena s kojima je organizacija radila u periodu od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2024. godine (2 godine) od svih je sudionica samo jedna navela procijenjeni broj od 3 žene. U pitanju o vrsti nasilja zbog koje su se TI žene obratile organizaciji vidimo da je taj broj minimalno 5, dok u pitanju o vrsti usluge koju su tražile minimum je 4. Možemo pretpostaviti da osobe koje su ispunjavale upitnik nisu razumjele da se postavljeno pitanje odnosi isključivo na transrodne i interpolne žene ili je neka sudionica kod odgovaranja u pitanju o broju transrodnih i interpolnih žena zabunom izostavila upisati broj.

Iskustva u radu s nebinarnim osobama

Na pitanje pružaju li u svojoj organizaciji pomoć i podršku nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje 59,1% (13) sudionica odgovorilo je kako pomoć pruža, dok njih 40,9% (9) odgovara da ne pruža (Grafički prikaz 10).

Grafički prikaz 10. Broj organizacija koje pružaju/ne pružaju pomoć i podršku nebinarnim osobama koje su doživjele RUN

Na pitanje o broju nebinarnih osoba koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje s kojima je organizacija radila u periodu od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2024. godine (2 godine) polovina sudionica navodi kako nema taj podatak – 50% (11) – među kojima je i jedna sudionica koja procjenjuje da je broj nebinarnih osoba s kojima je njihova organizacija radila bio 4. Postotak od 18,2% (4) sudionica navodi da nisu imali nebinarne osobe, 9,1% (2) navodi kako ne rade s nebinarnim osobama, dok je 13,6% (3) njih navelo da nisu imale nebinarne osobe koje su zatražile uslugu u njihovoj organizaciji. Jedna (1) je osoba navela da je njihova organizacija u protekle dvije godine radila s dvije nebinarne osobe, dok je jedna osoba navela da je u navedenom razdoblju organizacija radila s jednom nebinarnom osobom.

Kao razloge nepružanja podrške nebinarnim osobama sudionice navode:

„Nismo imali upita za smještaj takve osobe.“

„Nismo imali nebinarne osobe koje su zatražile uslugu.“

„Nismo imali korisnike koji su se izjasnili kao nebinarni.“

„Nemamo znanja.“

„Ne prikupljamo podatke na takav način.“

„Mi ne prikupljamo podatke o seksualnoj orijentaciji, a niti jedna nam nije rekla da pripada toj skupini.“

U vezi s vrstom nasilja zbog koje su nebinarne osobe potražile podršku u organizaciji, najveći je broj organizacija – 45,5% (10) – odgovorio da nema podataka, a slijede one koje navode da nisu imale nebinarne osobe kao korisnice/korisnike, njih 31,8% (7). Od sudionica, 9,1% (2) navodi da su se nebinarne osobe javile zbog izolacije. Jedna organizacija navodi da su se nebinarne osobe javile zbog proživljenog fizičkog nasilja, jedna zbog seksualnog uznemiravanja i jedna zbog seksualnog zlostavljanja. Jedna je sudionica pojasnila kako ne prikupljaju podatke na ovakav način, ali pružaju podršku svima, bez obzira na spol, rod i seksualnu orijentaciju (osim maloljetnim osobama i počiniteljima nasilja).

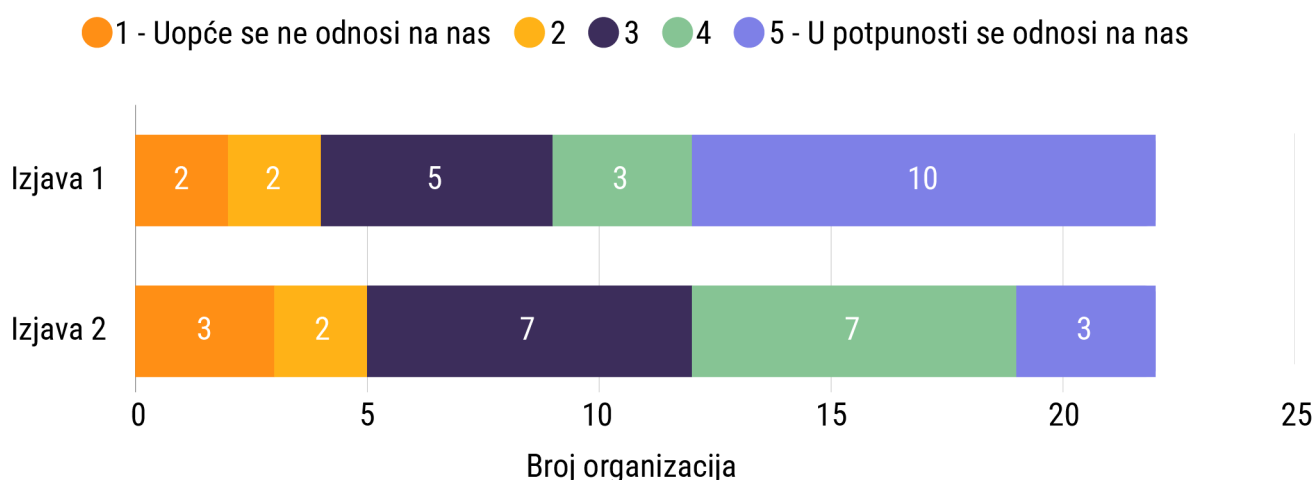
Sličan obrazac odgovora možemo vidjeti i kod vrsta usluga kojima su se nebinarne osobe koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje koristile u organizaciji. Najveći je broj organizacija – 40,9% (9) – naveo da nema podataka, a slijedile su one koje su navele da nisu imale nebinarne osobe kao korisnice/korisnike – 36,4% (8). Pet (5), odnosno 22,7%, osoba navodi da su se nebinarne osobe u njihovoj organizaciji koristile uslugama psihološkog savjetovanja, 9,1% (2) navelo je da su se koristile uslugama psihoterapije, 9,1% (2) da su se koristile uslugama savjetovanja i psihološke podrške za osobe bliske žrtvi, dok je jedna sudionica navela kako se nebinarna osoba u njihovoj organizaciji koristila uslugom pravnog savjetovanja.

Usmjerenost organizacije na afirmativni i inkluzivni pristup radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

U ovom se dijelu upitnika željelo ispitati u kojoj su mjeri organizacije usmjerene na afirmativni i inkluzivni pristup radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, a posebno kroz razvijanje i pružanje usluga koje uzimaju u obzir specifične potrebe ove ciljane skupine. Sudionice su na tvrdnje o afirmativnom pristupu i inkluzivnosti mogle odgovoriti ocjenom od 1 do 5 pri čemu je 1 – uopće se ne odnosi na nas, a 5 – u potpunosti se odnosi na nas.

Afirmativni pristup radu i inkluzivnost u dokumentima i pravilnicima organizacija

Više od polovine sudionica, njih 59,1% (13), smatra da njihova organizacija upotrebljava afirmativni pristup u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, što podrazumijeva prihvaćanje i poštovanje njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Postotak od 22,7% (5) sudionica označava da se ova izjava niti odnosi niti ne odnosi na njihovu organizaciju, dok 18,2% (4) sudionica ne misli da njihova organizacija **upotrebljava** afirmativni pristup u radu s gore navedenom skupinom. Što se tiče dokumenata organizacija, koji bi trebali odražavati gore navedeni afirmativni pristup u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, vidimo nešto manji broj organizacija čije predstavnice smatraju da su dokumenti i pravilnici organizacije osmišljeni tako da budu inkluzivni u odnosu na sve osobe koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, uključujući LGBTIQ žene i nebinarne osobe. Postotak od 45,4% sudionica smatra da su njihovi dokumenti i pravilnici inkluzivni. Trećina njih, 31,8% (7), smatra da se izjava niti odnosi niti ne odnosi na njihovu organizaciju, dok 22,7% (5) misli da njihovi dokumenti i pravilnici nisu inkluzivni (Grafički prikaz 11).

Izjava 1 - Naša se organizacija koristi afirmativnim pristupom u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, što podrazumijeva prihvaćanje i poštovanje njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

Izjava 2 - Dokumenti i pravilnici organizacije osmišljeni su tako da budu inkluzivni prema svim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, uključujući LGBTIQ žene i nebinarne osobe.

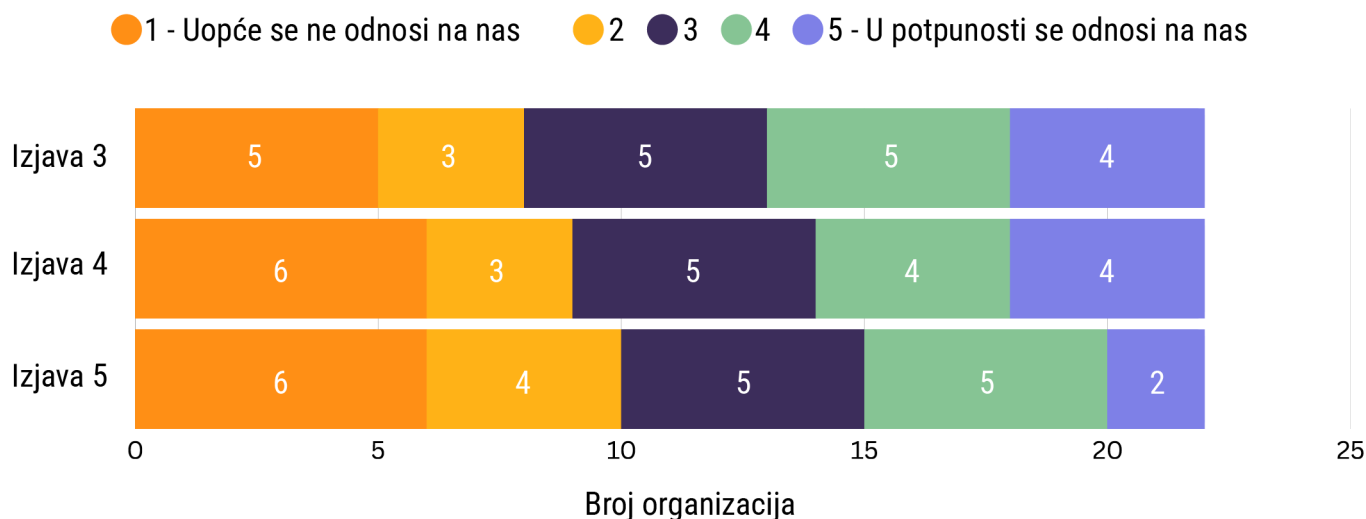
Grafički prikaz 11. Izjave sudionica o korištenju afirmativnim pristupom u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama te postojanju inkluzivnih dokumenata i pravilnika u njihovoj organizaciji

Razvoj usluga specifičnih za potrebe LBQ žena, TI žena i nebinarnih osoba

Organizacije imaju sličan obrazac odgovora kada govorimo o **razvijanju usluga uzimajući u obzir specifične potrebe lezbijki, biseksualnih i kvir (LBQ) žena te transrodnih i interpolnih žena koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje**.

Manje od pola sudionica, 40,9% (9), smatra da njihova organizacija razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe LBQ žena koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, dok manji broj to smatra kada se radi o transrodnim i interpolnim ženama (36,4%; 8) te nebinarnim osobama (31,8%; 7). Postotak od 22,7% (5) sudionica izjavljuje da se to na njihovu organizaciju niti odnosi niti ne odnosi, podjednako kada su u pitanju potrebe LBQ žena kao i TI žena. Njih 36,3% smatra da njihova organizacija ne razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe LBQ žena, a taj postotak je 40,9% kada su u pitanju TI žene.

Što se tiče **razvijanja usluga organizacije uzimajući u obzir specifične potrebe nebinarnih osoba koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje**, dominiraju sudionice koje smatraju da njihova organizacija ne razvija usluge uzimajući u obzir ove specifične potrebe – 45,5% (10) – a da se ova tvrdnja niti odnosi niti ne odnosi na njih misli 22,7% (5). Samo trećina organizacija smatra da ova tvrdnja opisuje njihovu organizaciju – 31,8% (7) (Grafički prikaz 12).

Izjava 3 - Naša organizacija razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe **LBQ žena** koje su doživjele RUN.

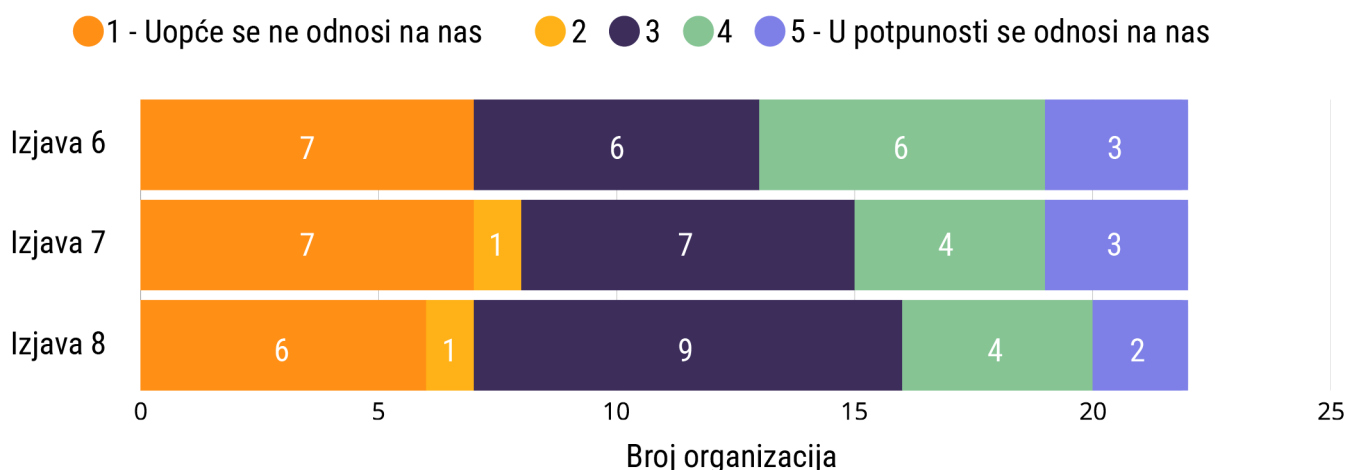
Izjava 4 - Naša organizacija razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe **TI žena** koje su doživjele RUN.

Izjava 5 - Naša organizacija razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe **nebinarnih osoba** koje su doživjele RUN.

Grafički prikaz 12. Izjave osoba o razvijanju usluga organizacije uzimajući u obzir specifične potrebe LBQ žena/ TI žena/nebinarnih osoba koje su doživjele RUN.

Educiranost stručnih osoba iz organizacija za rad s LBQ/TI ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

U odgovorima organizacija o educiranosti stručnih osoba za rad s lezbijkama, biseksualnim i kvir ženama, transrodnim i interpolnim ženama te nebinarnim osobama primjećujemo sličan obrazac u odgovorima. Oko trećine organizacija smatra da njihove stručne osobe nisu educirane za rad s LBQ ženama i nebinarnim osobama (31,8%; 7), a 36,3% (8) smatra da nisu educirane za rad s transrodnim i interpolnim ženama. Najveći broj organizacija smatra da su im stručne osobe educirane za rad s lezbijkama, biseksualnim i kvir ženama, iako je i njih manje od polovine – 40,9% (9) – dok oko trećine organizacija to smatra ako se radi o educiranosti za rad s transrodnim i interpolnim ženama – 31,8% (7) – odnosno s nebinarnim osobama – 27,3% (6) (Grafički prikaz 13).

Izjava 6 - Stručne osobe koje u našoj organizaciji pružaju podršku osobama koje su doživjele RUN educirane su za rad s **LBQ ženama**.

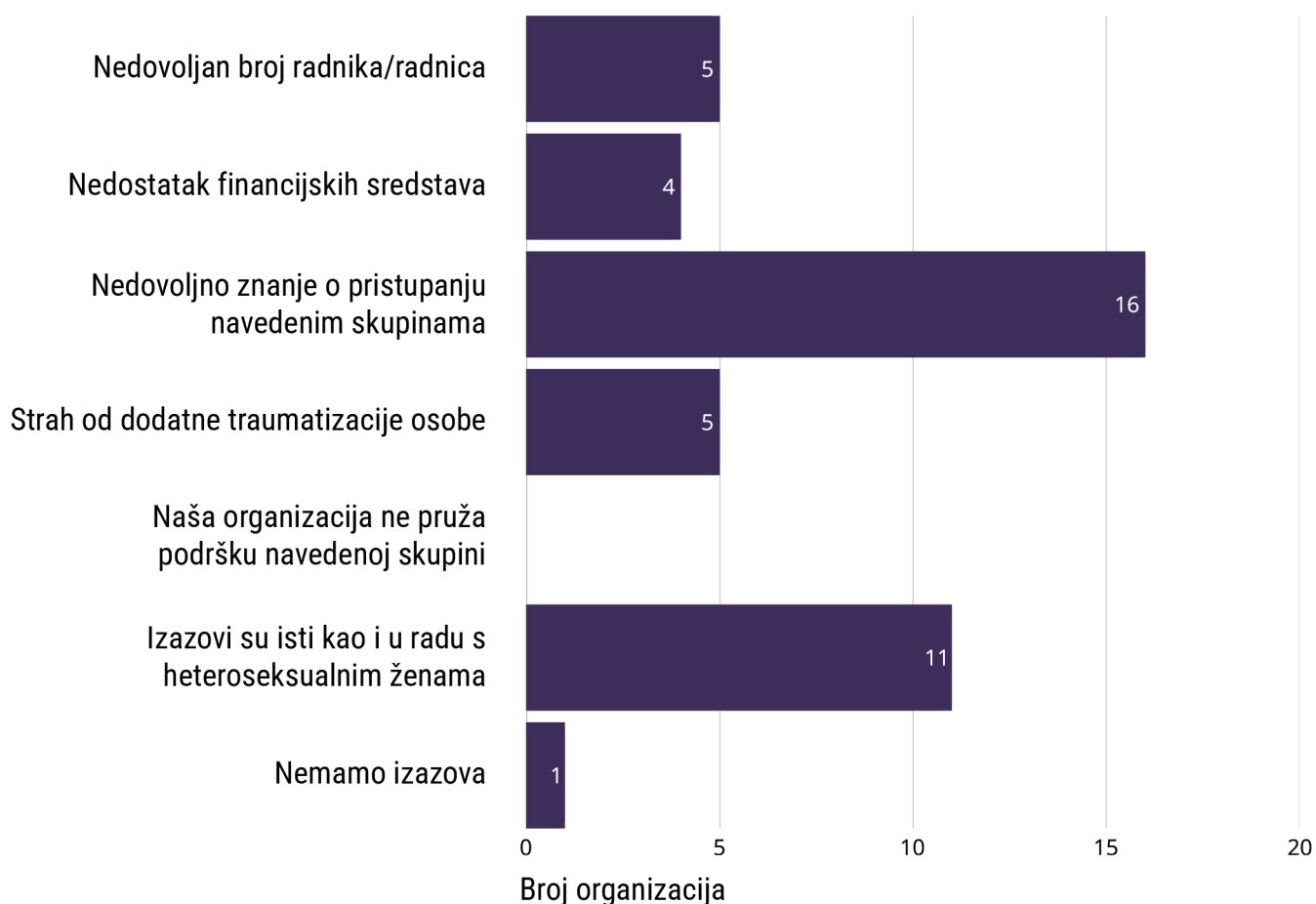
Izjava 7 - Stručne osobe koje u našoj organizaciji pružaju podršku osobama koje su doživjele RUN educirane su za rad s **TI ženama**.

Izjava 8 - Stručne osobe koje u našoj organizaciji pružaju podršku osobama koje su doživjele RUN educirane su za rad s **nebinarnim osobama**.

Grafički prikaz 13. Educiranost stručnih osoba u organizaciji za pružanje podrške LBQ ženama/TI ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele RUN

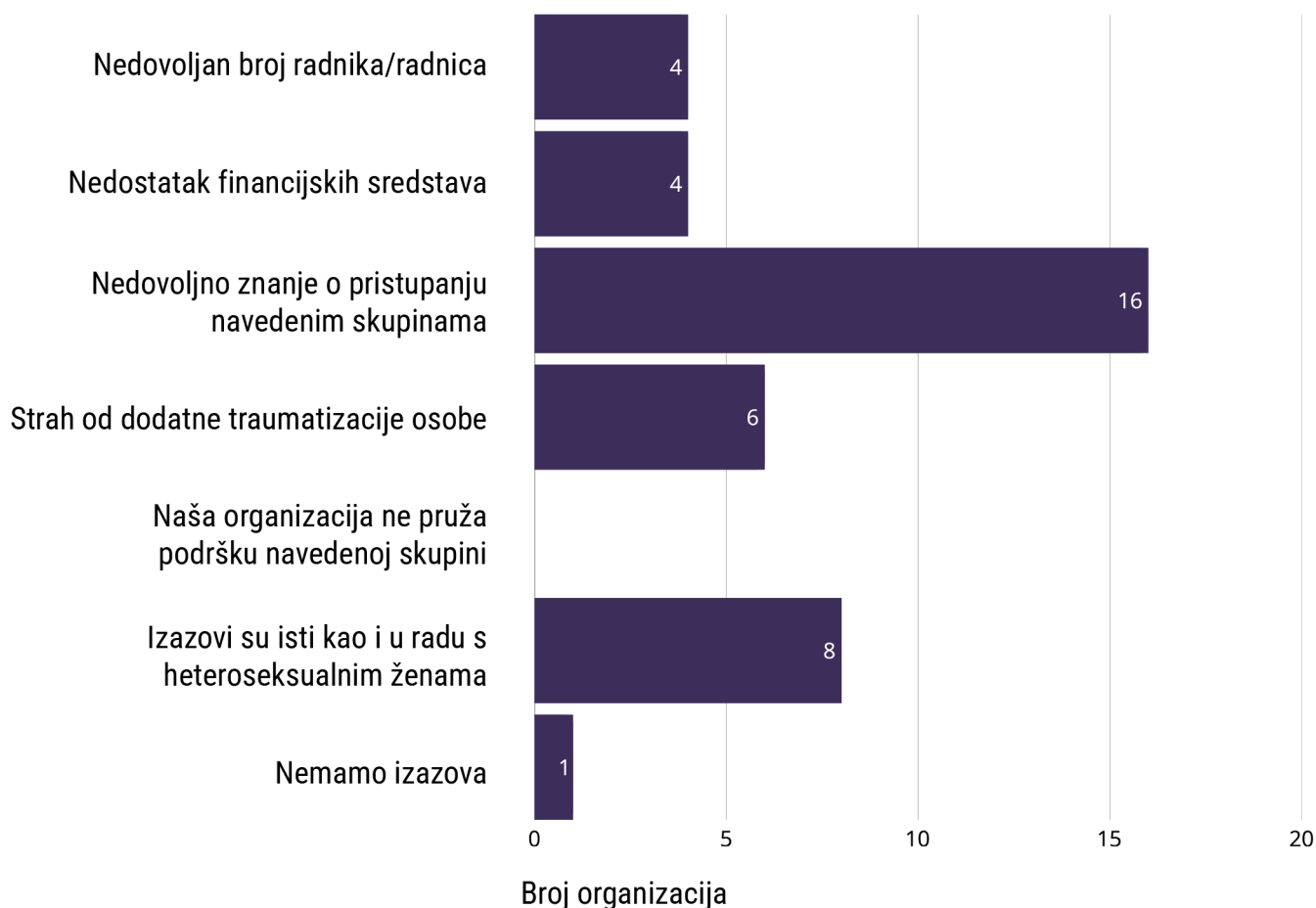
Izazovi u pružanju pomoći i podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Kod pružanja pomoći i podrške LGBTIQ ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje najveći broj organizacija, 72,7% (16), navodi da ono što bi im predstavljalo izazov jest nedovoljno znanja o tome kako pristupiti navedenim skupinama. Njih 50% (11) navelo je da su im izazovi isti kao i u radu s heteroseksualnim ženama, dok je podjednak broj - 22,7% (5) – naveo strah od dodatne traumatizacije i/ili nedovoljan broj radnika/ica. Za 18,2% (4) sudionica izazov je nedostatak financijskih sredstava. Jedna je sudionica kao izazov navela upitnost suradnje i prilagodbe LGBTIQ žena s drugim korisnicama u smještaju (Grafički prikaz 14.).

Grafički prikaz 14. Izazovi s kojima se organizacije susreću ili misle da bi se susrele kada bi im se za pomoć i podršku obratila LGBTIQ žena koja je doživjela RUN

Kod pružanja pomoći i podrške nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje najveći broj organizacija, 72,7% (16), navodi da ono što bi im predstavljalo izazov jest nedovoljno znanja o tome kako pristupiti navedenim skupinama. Šest (6) sudionica (27,3%) kao izazov navelo je strah od dodatne traumatizacije osobe, dok je podjednak broj sudionica – 18,2% (4) – naveo da bi se njihova organizacija susrela s nedovoljnim brojem radnika/radnica i/ili nedostatkom financijskih sredstava. Za 36,4% (8) sudionica izazovi su jednaki kao i u radu s heteroseksualnim ženama, dok je jedna sudionica navela kako izazova u pružanju pomoći i podrške nemaju. Jedna je sudionica kao dodatan izazov navela upitnost slaganja nebinarne osobe s ostalim korisnicama (Grafički prikaz 15).

Grafički prikaz 15. Izazovi s kojima se organizacije susreću ili misle da bi se susrele kada bi im se za pomoć i podršku obratila nebinarna osoba koja je doživjela RUN

Potrebe organizacija i ključni (pred)uvjeti za pružanje kvalitetne podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama

U posljednjem dijelu upitnika od sudionica se tražilo da navedu koje su potrebe njihovih organizacija te koji su prema njihovom mišljenju ključni preduvjeti za pružanje kvalitetne i adekvatne podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama.

Potrebe organizacija za pružanje podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Slika 1. prikazuje frekvencije odgovora svih navedenih potreba koje se odnose na pružanje podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama. Veličina krugova prikazuje proporcionalnu veličinu potrebe, odnosno broj sudionica iz različitih organizacija koje su navele određenu potrebu. Možemo primijetiti da je najviše osoba (N = 11) navele potrebu za nekom vrstom edukacije, odnosno usavršavanje u području rada s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, a jedna (1) je osoba navele potrebu za sustavnom edukacijom koja bi sadržavala „...više različitih modula, kroz dulje vrijeme i ponavljanje određenih modula zbog izmjena u timu“. Tri (3) su osobe navele kako se do sada u radu nisu susrele s pružanjem pomoći i podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, ali ako bi im se one obratile smatraju da bi im pružili adekvatnu pomoć i podršku. Mogućnost financijske podrške, stvaranje prikladnog prostora koji je siguran i inkluzivan te zapošljavanje dodatne osobe potrebe su koje su navele dvije sudionice. Uz to navedene su i potrebe za tim da organizacija poveća vidljivost prema LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, zatim važnost povezanosti organizacije s LGBTIQ zajednicom, supervizija stručnih osoba, upoznavanje s primjerima dobre prakse, mogućnost pružanja psiholoških i pravnih usluga prilagođenih LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, senzibilizacija osoblja za rad s ovom skupinom te omogućavanje anonimnosti LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje potraže pomoć i podršku u organizaciji.

Slika 1. Potrebe organizacija u pružanju kvalitetne i adekvatne usluge/podrške LGBTIQ ženama ili nebinarnim osobama koje su doživjele RUN

Jedna sudionica detaljno je navela problematiku adekvatnog pružanja usluge/podrške LGBTIQ ženama ili nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje te njen odgovor navodimo u cijelosti:

„Problem je sistemski:

- 1) malo prijava od strane kvir osoba zbog neprepoznavanja na razini pojedinki i neadekvatno procesuiranje istih
- 2) veliko nepovjerenje u sustav, pogotovo sustav socijalne skrbi – čak i da se osobe žele obratiti za pomoć, obratit će se udrugama koje pak ne pružaju uslugu npr. kriznog smještaja uvijek, i to govorim za kvir organizacije
- 3) čak i ako postoji stručan kadar, u redu je da se dodatno educiraju, ali ako nisu izložene radu s ovim ciljnim populacijama, neće razviti praksu na taj način
- 4) upitna je segregacija i odvajanje u ‘posebne smještaje’, a isto tako je izazovna ‘integracija’ u veće kolektive osoba smještenih u skloništu zbog dodatne traumatizacije i predrasuda, što je izazov, ne prepreka
- 5) svima je više dosta dodatnih edukacija, ali dobar dio ekipe će i dalje ulagati, učiti, razvijati praksu, ali problem je sistemski i neće se riješiti ako se ‘dodatno’ educira stručnjake jer, ponavljam, nema prakse
- 6) trebalo bi raditi na povezivanju javnih ustanova socijalne skrbi, organizacija civilnog društva i ciljnih populacija + ostali dionici, na *community-based* pristupu jer treba povratiti povjerenje i suzbiti atmosferu homo/bi/trans/kvir-fobije.“

Ključni (pred)uvjeti za pružanje kvalitetne podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Za kraj, od stručnjakinja/stručnjaka koji rade s osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje htjelo se saznati mišljenje o tome koji su ključni preduvjeti za pružanje kvalitetne podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje.

Kao i na prethodno pitanje, najviše je sudionica (N = 11) navelo da je za pružanje kvalitetne podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje potrebna edukacija stručnjakinja/stručnjaka. Četiri (4) su sudionice navele da je jedan od ključnih (pred)uvjeta sigurno okruženje u kojem LGBTIQ žene i nebinarne osobe mogu zatražiti pomoć. Po dvije su se sudionice složile sa sljedećim ključnim (pred)uvjetima kvalitetne podrške: a) razvijanje empatije, suradnja i povezanost s LGBTIQ organizacijama, b) otvorenost i razumijevanje te c) povećanje broja zaposlenih u organizacijama i veća financijska stabilnost. Uza sve navedeno, sudionice su kao ključne preduvjete na razini individualne osobe prepoznale i razvoj stručnosti i iskustva u radu s ovim pojedinkama/pojedincima, upotrebu nediskriminirajućeg pristupa te predanost i spremnost na učenje o osobi koja traži pomoć i podršku. Na razini organizacija navode se intersekcionalni pristup i razvoj specijaliziranih usluga, dok se na društvenoj razini navode podrška primarne obitelji i šire zajednice, povećanje društvene tolerancije i senzibilizacija javnosti za uvažavanje potreba i orijentacije LGBTIQ žena i nebinarnih osoba.

Dvije sudionice detaljnije su navele svoje razmišljanje o ključnim preduvjetima i njihove odgovore navodimo u cijelosti.

Osoba 1: „Na razini organizacije: jasna politika nediskriminacije i inkluzivnosti LGBTIQ žena i nebinarnih osoba u sam rad organizacije (vidljiva na svim razinama materijala, uključujući i web), poticanje stručnog usavršavanja, aktivno uključivanje u inicijative i akcije zaštite prava LGBTIQ žena, poticanje različitosti u organizaciji, svije[s]nost, osjetljivost, iskazivanje dobrodošlice i podrške materijalima u prostoru. Na osobnoj razini: uz sve navedeno, osvještenost, osjetljivost, educiranost, aktivizam u zaštiti prava LGBTIQ žena i rodno nebinarnih osoba.”

Osoba 2: „Senzibilitet se može razviti osvještavanjem ‘pozicije neznanja’ stručnjaka, poštivanjem dostojanstva i otvorenom komunikacijom. Ono što slijedi jesu situacije gdje recimo cis-strejt osoba pruža podršku bi-trans-kvir osobi. Nikad neće potpuno razumjeti, ali može [se] solidalizirati i raditi ono u čemu je dobra – savjetovan [sic!] rad, pravno itd. Ono što je također sistemski problem jest zapošljavanje kvir osoba u sustav[u]. Pa će po nekom ključu ti korisnici dobiti autentično i senzibiliziranu podršku. Isto tako to ne mora ni bit. Potencijalnom ću još jednom ponoviti da su ovo sistemski problemi i da gašenje požara sporadičnim edukacijama ‘ide kroz jedno uho kroz drugo van’. Gdje je politika, gdje su zakoni, gdje je masa, gdje je političan prajd, gdje je samozagovaranje i komunikacija.”

1.4. Sažetak glavnih rezultata kvantitativnog istraživanja

Kvantitativnim dijelom istraživanja ispitana su iskustva koja organizacije koje pružaju podršku ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje imaju u radu s lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interspolnim i kvir ženama (LBTIQ) te nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje kao i izazovi s kojima se te organizacije u takvom radu susreću.

Sudionice

U online upitniku sudjelovale su 22 sudionice iz sveukupno 13 županija i Grada Zagreba. Prosječan broj godina koje organizacije pružaju pomoć i podršku ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje jest 16 (SD = 7,38), a u svakoj organizaciji u prosjeku je zaposleno 5 osoba (SD = 3,4) koje pružaju pomoć i podršku. Najveći broj organizacija, njih 90,9% (N = 20), svojim korisnicama pruža uslugu psihološkog savjetovanja, zatim uslugu pravnog savjetovanja pruža njih 81,8% (N = 18), a pomoć u postupku prijave doživljenog nasilja njih 77,3% (17). Gotovo sve organizacije rade s heteroseksualnim ženama (90,9%; 20), a oko polovine njih radi s lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interspolnim i kvir ženama te nebinarnim osobama (45,5 – 50%, N = 10 – 11). Izdvaja se podatak da usprkos raznolikoj ciljnoj skupini s kojima organizacije rade, a koja uključuje i LGBTIQ žene i nebinarne osobe, čak 54,5% (12) sudionica navodi da na internetskim stranicama njihove organizacije ne postoje jasno navedene ciljne skupine s kojima organizacija radi. Jasno isticanje ciljnih skupina moglo bi doprinijeti većoj spremnosti LGBTIQ žena i nebinarnih osoba da potraže pomoć, pogotovo jer se radi o marginaliziranim skupinama. Ovo prepoznaju i same sudionice; njih samo 27,3% (djelomično i u potpunosti) smatra da njihovu organizaciju LGBTIQ žene i nebinarne osobe prepoznaju kao mjesto na kojem mogu potražiti pomoć i podršku u slučaju doživljenog nasilja.

Iskustva u radu s lezbijkama, biseksualnim, kvir, transrodnim i interspolnim ženama te nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Sudionice su najviše iskustva imale u radu s lezbijkama, biseksualnim i kvir ženama. Oko dvije trećine njih (68,2% sudionica) odgovara kako pružaju pomoć i podršku LBQ ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, a 59,1% pomoć i podršku pruža transrodnim i interspolnim ženama te nebinarnim osobama. Točan podatak o broju LGBTIQ žena i nebinarnih osoba kao korisnica/korisnika nema većina organizacija, što je i u skladu s činjenicom da čak 81,8% (N = 18) sudionica navodi da njihova organizacija ne prikuplja podatke o rodnom identitetu i spolnoj orijentaciji korisnica/korisnika.

Što se tiče vrste nasilja zbog koje su LBQ žene potražile podršku/uslugu organizacije, nalazimo da je najučestalije traženje podrške u slučaju emocionalnog/psihološkog nasilja (40,9%; 9), a zatim zbog seksualnog uznemiravanja (27,3%; 6) i fizičkog nasilja (22,7%; 5). Slično nalazimo i kad su u pitanju transrodne i interspolne žene, koje su najviše tražile pomoć zbog proživljenog emocionalnog/psihološkog nasilja (22,7%; N = 5), a zatim zbog proživljenog fizičkog nasilja; prijetnje fizičkim nasiljem; izolacije; seksualnog zlostavljanja i ekonomskog nasilja (9,1%; N = 2).

Kao razloge nepružanja podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama – osim toga da ne prikupljaju podatke – sudionice navode da im se LGBTIQ žene i nebinarne osobe ne obraćaju za pomoć te da one same nemaju potrebna znanja i vještine za rad s njima.

Usmjerenost organizacije na afirmativni i inkluzivni pristup radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Više od polovine sudionica, njih 59,1% (13), smatra da njihova organizacija upotrebljava afirmativni pristup u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, što podrazumijeva prihvaćanje i poštovanje njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta. S druge strane, postotak se smanjuje kad su u pitanju pravilnici i dokumenti; samo 45,4% (10) sudionica smatra da su njihovi dokumenti i pravilnici osmišljeni tako da budu inkluzivni u odnosu na LGBTIQ žene i nebinarne osobe koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje.

Kada govorimo o razvijanju usluga uzimajući u obzir specifične potrebe lezbijki, biseksualnih i kvir (LBQ) žena te transrodnih i interspolnih žena koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, 40,9% (9) smatra da njihova organizacija razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe LBQ žena, dok manji broj – 36,4% (8) – to smatra kada se radi o transrodnim i interspolnim ženama te nebinarnim osobama – 31,8% (7). Što se tiče educiranosti stručnih osoba za rad s ovom skupinom, manje od polovine organizacija smatra da su im stručne osobe educirane za rad s lezbijkama, biseksualnim i kvir ženama (40,9; 9), dok još manji broj smatra da su educirane za rad s transrodnim i interspolnim ženama (31,8%; 7) te nebinarnim osobama (27,3%; 6).

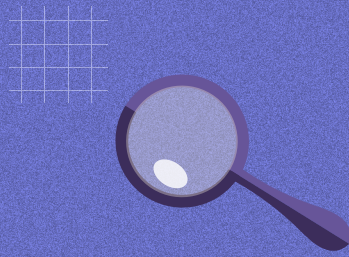
Iako su organizacije afirmativne u svom pristupu, inkluzivnost i afirmativnost u većem se dijelu odnose na klimu organizacije i osobe koji su u njoj zaposlene, dok velik broj organizacija nema ovu politiku razrađenu u svojim organizacijskim dokumentima. Potreban je sustavniji pristup koji će uključiti razvoj usluga uzimajući u obzir specifične potrebe LGBTIQ žena i nebinarnih osoba te izgradnju kapaciteta za rad s njima.

Izazovi, potrebe i ključni preduvjeti organizacija za pružanje kvalitetne pomoći i podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

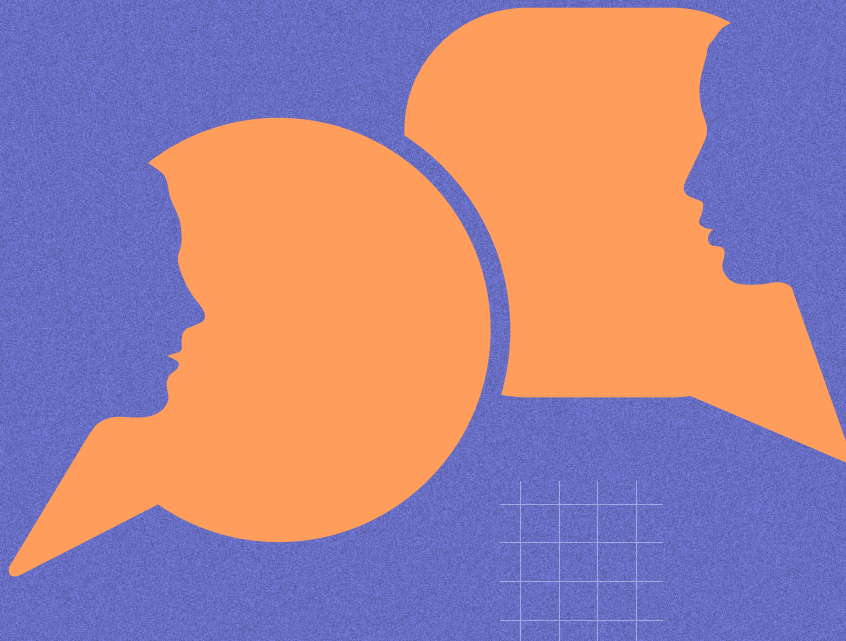
Za najveći broj sudionica izazov s u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje predstavlja nedovoljno znanje o pristupu navedenim skupinama (72,7%; N = 16), dok polovina njih (50%; N = 11) smatra da bi izazovi potencijalno bili isti kao i u radu s heteroseksualnim ženama. Njih 27,3% (6) kao izazov ističe strah od dodatne traumatizacije osobe.

Kako bi se smanjili izazovi nedovoljne stručnosti za rad s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, velik se broj osoba složio s time da je potrebna edukacija, odnosno usavršavanje vezano uz rad s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama (N = 11). Spomenuta je i potreba za sustavnom edukacijom, koja bi sadržavala više različitih modula, trajala dulje vrijeme i imala mogućnost ponavljanja modula zbog izmjena stručnog kadra. Uz potrebu za edukacijom, organizacije navode i potrebu za većim financiranjem, supervizijom stručnih osoba, senzibilizaciju osoblja za rad s ovom skupinom, stvaranje prikladnog i sigurnog prostora za LGBTIQ žene i nebinarne osobe, omogućavanje anonimnosti LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje potraže pomoć i podršku, povećanje vidljivosti prema LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama te važnost povezanosti organizacija s LGBTIQ zajednicom.

Kao ključne preduvjete za osiguravanje kvalitetne podrške za ovu skupinu organizacije ponovno najviše prepoznaju edukaciju. Osim toga sudionice navode i važnost sigurnog okruženja, razvijanje empatije, otvorenosti i razumijevanja, upotrebu nediskriminirajućeg pristupa, predanost i spremnost na učenje o osobi koja traži pomoć i podršku, suradnju i povezanost s LGBTIQ organizacijama te veću financijsku stabilnost. Na razini organizacija navode se intersekcionalni pristup i razvoj specijaliziranih usluga, dok se na društvenoj razini navode podrška primarne obitelji i šire zajednice, povećanje društvene tolerancije i senzibilizacija javnosti na uvažavanje potreba i orijentacije LGBTIQ žena i nebinarnih osoba.

2. Kvalitativno istraživanje

2.1. Metoda i uzorak

S ciljem stjecanja dubljeg uvida u problematiku pružanja podrške lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interspolnim i kvir ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje provedena su tri intervjua sa stručnjakinjama iz organizacija koje pružaju podršku žrtvama nasilja u Hrvatskoj.

Istraživački je tim nakon provođenja *online* upitnika odredio kriterije za odabir tri organizacije za individualan razgovor. Odabrane su organizacije iz Hrvatske koje imaju više od 15 godina iskustva rada u području pružanja podrške žrtvama rodno uvjetovanog nasilja, koje dolaze iz različitih županija (čime se osigurava pokrivenost šireg geografskog područja u pružanju usluga) te imaju iskustvo u radu s LGBTIQ ženama i/ili nebinarnim osobama.

Organizacijama je poslan *e-mail* s pozivom na iskaz interesa za sudjelovanje u intervjuima. *E-mail* je sadržavao opis istraživačkog cilja i svrhe, objašnjenje kriterija odabira, informacije o okvirnom planu provedbe intervjua i klauzulu o anonimnosti.

2.2. Istraživački instrument

Sudionice su ispunile obrazac Obaviještenog pristanka, koji je sadržavao informacije o istraživačicama, cilju i postupku istraživanja, informacije o anonimnosti i povjerljivosti, načinima sudjelovanja i odustajanja od sudjelovanja, očekivanoj razini rizika, stresa i neugode. Obrazac se nalazi u Prilozima (Prilog 2, str. 56.). Intervjui su se proveli 14. ožujka 2025. (dvije osobe) i 19. ožujka 2025. (jedna osoba). Intervju je trajao sat vremena, a sastojao se od uvodnog dijela u kojem su se sudionice upoznale s ciljem i svrhom istraživanja, uvjetima anonimnosti, strukturom intervjua te značenjem terminologije. Nakon toga pokrenuto je snimanje za glavni dio, odnosno polustrukturirani intervju, koji se sastojao od deset glavnih pitanja s potpitanjima kako bi se dobio odgovor na specifična istraživačka pitanja. Protokol intervjua nalazi se u Prilozima (Prilog 3, str. 58.).

Intervjui su se proveli internetski, korištenjem aplikacije *Zoom*, a prije njihove provedbe predstavnice organizacija popunile su kratki upitnik o osnovnim podacima o organizaciji s pomoću obrasca *Google Forms*. Upitnik se sastojao od ukupno 11 pitanja. Dio pitanja odnosio se na osnovne podatke o organizaciji (npr. „Naziv županije u kojoj se vaša organizacija nalazi“, „Koja je misija vaše organizacije?“), podatke o broju LGBTIQ žena i nebinarnih osoba kojima je pružena podrška (npr. „Molimo vas da navedete broj LBQ žena koje su doživjele RUN, s kojima je vaša organizacija radila u protekle 2 godine /od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2024./“), pruženim uslugama (npr. „Molimo označite koje/u vrstu usluga vaša organizacija pruža“), te povezanosti organizacije s drugima (npr. „Je li vaša organizacija u članstvu mreža/platformi vezanih za teme rodno uvjetovanog nasilja?“).

Citati sudionica nisu označeni šiframa zbog dodatne zaštite anonimnosti sudionica i organizacija iz kojih dolaze.

2.3. Rezultati

Sudionice

Sudionice intervjuja predstavljaju organizacije iz tri regije Republike Hrvatske u kojima se nalaze tri najgušće naseljena grada (Zagreb, Split i Rijeka). U svakom intervjuu sudjelovala je jedna stručnjakinja.

Iz navedenih misija organizacijā izdvajaju se sljedeće sličnosti: fokus na zaštitu ranjivih skupina multidisciplinarnim pristupom u direktnom radu s korisnicama, promicanje prava žena, prevenciju nasilja, edukaciju i osvještavanje javnosti. Nadalje, razlike se mogu pronaći u užem fokusu (ranjive skupine, rodna ravnopravnost, seksualno nasilje) i specifičnim aktivnostima svake organizacije.

Organizacije djeluju između 18 i 23 godine. U njima je zaposleno od 6 do 10 djelatnica, od kojih 2 do 5 pružaju podršku osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje. U posljednje dvije godine organizacije su radile s pet do deset LBQ žena, nijednom ili jednom transrodnom ženom te nijednom nebinarnom osobom.

Sve tri organizacije pružaju usluge psihološkog savjetovanja, psihoterapije, pravnog savjetovanja, savjetovanja i psihosocijalne podrške osobama bliskim žrtvama, zatim usluge pratnje na sud i druge institucije u ulozi osobe od povjerenja te usluge pomoći u postupku prijave proživljenog nasilja. Jedna organizacija pruža uslugu psihološke obrade/procjene, jedna smještaj/prihvatište za žrtve nasilja, a jedna privremeni smještaj u kriznim situacijama.

Dvije organizacije članice su mreža ili platformi vezanih uz teme rodno uvjetovanog nasilja, dok su dvije članice mreža ili platformi vezanih uz LGBTIQ teme.

Iskustva ispitanih organizacija u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Sudionice su potvrdile navode iz upitnika o organizaciji – najviše iskustva u radu imaju s lezbijkama, zatim biseksualnim ženama, a samo jedna sudionica ima iskustvo rada s transrodnom ženom koja je doživjela rodno uvjetovano nasilje. Niti jedna sudionica nije radila s nebinarnim osobama, niti ima podatke da je netko iz organizacije radio s nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje.

a) Ciljne skupine i prepoznatljivost organizacija u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama

Sve organizacije pružaju podršku ženama žrtvama rodno utemeljenog nasilja, jedna organizacija dodatno naglašava da pruža podršku djeci žrtvama nasilja, a jedna organizacija osigurava podršku svim osobama iz marginaliziranih skupina, uključujući LGBTIQ+ zajednicu.

„Znači imaš tzv. teške slučajeve koji su pokušali potražiti pomoć na više adresa i jedna od tih adresa su bila i naša vrata. Onda druga vrsta slučajeva su osobe koje žele zaštititi svoj kvir identitet od lokalne zajednice.“
(sudionica intervjuja)

Specifično, jedna organizacija specijalizirana je za rad s osobama starijima od 16 godina koje su doživjele seksualno nasilje, dok druga pruža podršku žrtvama obiteljskog nasilja i smještajem u sigurnoj kući. Jedna organizacija radi i s počiniteljima/počiniteljicama nasilja, u sklopu čega su radili s jednom lezbijkom, no sudionica nije osobno radila s njom, pa nema drugih podataka.

Sudionice su naglasile otvorenost prema svima pa tako i LGBTIQ+ populaciji. Sve sudionice ističu kako se trude stvoriti sigurno okruženje za korisnice, a dvije koriste i vizualne elemente poput duginih zastava u uredima kao svojevrsan signal. Ipak, samo jedna sudionica potvrđuje da je otvorenost prema LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama jasno vidljiva u materijalima organizacije, točnije u aktivnostima na društvenim mrežama. Jedna sudionica misli da njezina organizacija nije prepoznata kao mjesto za LGBTIQ žene i nebinarne osobe budući da se ta otvorenost ne komunicira u javnosti na jasan i nedvosmislen način. Druga sudionica smatra da LGBTIQ+ udruge stvaraju pogodnije okruženje za druženje, a njima se javljaju uglavnom u slučaju potrebe.

„Nažalost, najviše su korisnice žrtve obiteljskog nasilja. Zašto je to tako? Zato što je to pitanje osvijesteno najviše u društvu. Zato što je naš rad u tom području najviše vidljiv. Sada ipak razgovaramo o jednoj društvenoj skupini koja je nevidljiva.“
(sudionica intervjua)

Jedna organizacija pokušava uključiti manjinske skupine – pa tako i LGBTIQ žene – u dio svojih aktivnosti prijavom i selekcijom sudionica. Navodi da nisu uključile nebinarne osobe.

b) Načela i vrijednosti u radu organizacija s LGBTIQ ženama

Sve organizacije se vode holističkim pristupom, prilagođavajući podršku specifičnim potrebama svake korisnice. Sve sudionice istaknule su važnost anonimnosti, sigurnosti, povjerljivosti i individualnog pristupa u radu s korisnicama. Sve sudionice opisuju prakse i aktivnosti na način iz kojeg se jasno iščitava afirmativni pristup u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama.

Sigurnost smatraju posebno važnom u radu s LGBTIQ ženama, zbog svjesnosti o njihovom ranjivom položaju. Stvaranje odnosa između radnica i korisnica, aktivno slušanje, povjerenje i poštovanje važna su načela rada. Jedna sudionica naglasila je važnost intersekcionalnog⁷ pristupa. Sve sudionice naglasile su važnost unutarsektorske i međusektorske podrške, suradnje i umreženosti, pa tako sve organizacije surađuju s drugim institucijama i udrugama. Jedna sudionica podijelila je da do javljanja LGBTIQ žena koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje dovodi upravo uspješna suradnja s LGBTIQ+ udrugama, po preporuci tamošnjih kolega i kolegica.

Sve organizacije provode supervizije kako bi osigurale kvalitetu rada. Dvije sudionice posebno su naglasile važnost cjeloživotnog učenja i rada na sebi, dok je jedna sudionica dodatno naglasila važnost preispitivanja vlastitih predrasuda, rutina i „slijepih točaka“ kako bi osigurala otvorenost prema LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama.

„Neko temeljno znanje ili predznanje o tematici je, mislim, važno pa možda i za uspostavu odnosa, pa i mislim da je nekako važno kakve stavove imamo o tome i mislim da ti stavovi isplivaju iz onoga kako pričamo, kako radimo, kako se ponašamo, kako slušamo, kakve povratne neke informacije dajemo.“
(sudionica intervjua)

U razgovoru se nisu spominjale nebinarne osobe, s kojima organizacije nemaju iskustva rada ili ga imaju toliko malo da sudionice o tome nemaju znanja.

⁷ Intersekcionalnost je pojam koji označava svojstvo ljudskog identiteta da se sastoji od međusobno povezanih i isprepletenih različitih dimenzija (npr. spola, rase, klase, seksualne orijentacije, invaliditeta itd.). Ljudi tako ne doživljavaju diskriminaciju samo na temelju jedne karakteristike, već se njihova iskustva oblikuju kombinacijom više identiteta i društvenih faktora (Crenshaw, 1989).

c) Tajnost i čuvanje osobnih podataka korisnica

Sve sudionice istaknule su da podatak o seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu smatraju osjetljivim podatkom za koji ne pitaju na ulaznim obrascima ili razgovorima te ga ne upisuju u evidencije na razini organizacije zbog zaštite korisnica. Evidenciju korisnica vode interno, uz strogu zaštitu podataka i anonimnost. Podaci se bilježe samo ako su relevantni za pružanje pomoći, a korisnice nisu obvezne otkriti osobne podatke, već se ti podaci obično podijele tijekom terapijskog procesa.

„Jako nam je bitna anonimnost i povjerljivost, tako da maknemo svu stigmu i povećamo povjerenje. Tako da mi inicijalno ne tražimo nikakve podatke, čak niti ime ako osoba ne želi dati.
(sudionica intervju)

Dvije sudionice podijelile su da dodatne osobne podatke zapisuju samo u osobnim, terapijskim bilješkama. S pomoću njih moguće je doći i do podatka o seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu, čak i ako on nije drugdje upisan.

Evidencija uključuje osnovne informacije kao što su spol i dob, dok se ostale informacije razlikuju (npr. netko bilježi minimalne informacije, netko informacije o načinu kontakta, netko informacije o vrsti nasilja i sl.). Samo jedna organizacija u upitniku spola bilježi više od dvije kategorije (muški, ženski, trans, nebinarno), a sve koriste neki oblik očuvanja anonimnosti kroz šifre, inicijale ili pseudonime koje korisnice same odaberu. Evidencije se šalju na uvid nadležnim ministarstvima, drugim institucijama i donatorima, u sklopu godišnjih izvještaja i dr.

d) Aktivnosti i specifičnosti organizacija u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama

Sve sudionice podijelile su da se u individualiziranom pristupu poštuju različitosti, ali i uvažavaju različite potrebe žena koje im se obraćaju. Pri tome sve rade razliku među cisrodnom i LGBTIQ ženama, najviše u problematiku koju obrađuju, tajnosti podataka ili čuvanja privatnosti osobe koja se obratila za pomoć u slučaju rodno uvjetovanog nasilja. Dvije sudionice naglasile su da je tajnost i sigurnost upravo ono što LGBTIQ žene iz manjih sredina traže.

Jedna sudionica naglasila je važnost psihoedukacije kao dijela terapijskog procesa u slučajevima rodno uvjetovanog nasilja, a posebno seksualnog nasilja, u kojoj korisnicama objašnjava što je trauma, kako izgleda i koje su moguće posljedice, a kroz prorađivanje traume otvara pitanja ličnosti, seksualnosti, pa tako i seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

„Ono što je nešto što se treba, to uvijek gledamo, u kojoj fazi su autanja, gdje su s obitelji, nikad ih ne silit', vidjeti koja je podrška i šta možemo dalje. Znači to gledamo ko zaseban problem koji nužno nema veze sa seksualnim nasiljem zbog kojeg su došli, ali ne možemo ga ni ignorirati jer je jako veliki dio ličnosti, pa na tome često radimo i isto ta internalizirana homofobija, sram, krivnja koje mogu imati te neke rekonstrukcije mišljenja o sebi, vjerovanja o sebi, na tom često radimo.“
(sudionica intervju)

Jedna organizacija pruža smještaj ženama i djeci u sigurnoj kući, u kojoj se korisnicama osiguravaju osnovni životni uvjeti, psihosocijalna podrška i pomoć u pronalasku zaposlenja. Smještaj se organizira u suradnji s centrima za socijalnu skrb ili policijom. Iako nema jasne podatke, sudionica navodi da sigurno nisu imali upit transrodne žene ili nebinarne osobe za smještaj.

„Ne znam kako bismo funkcionirali kada bismo imali trans žene na primjer. To je još uvijek nekako nama više za promišljanje o tome, a mislim da ćemo negdje morati se pozicionirati, vidjeti šta ćemo tu uraditi i kako ćemo biti prepoznati, ali evo nekako još smo tu u nedoumicama.“
(sudionica intervju)

Jedna sudionica navodi važnost prepoznavanja podrške kao odgovora na potrebe korisnica – u svim onim oblicima ili aktivnostima koje osoba treba, koliko god dugo to treba. Pružanje podrške vidi i kao najveću prednost rada organizacija u odnosu na rad institucija, koje ne pružaju takvu individualiziranu, dugotrajnu i sveobuhvatnu pažnju korisnicama.

„Institucije uvijek nekako imaju neku svoju perspektivu. Naša je često drugačija. Mislim, naša je perspektiva uvijek da su naše korisnice, da smo mi njihove i da zapravo gradimo razumijevanje i da im budemo podrška bez obzira na sve. U instituciji je to rijetko kad slučaj. Institucije su i ljudi koji tamo rade često osuđujuće i odmažuće.“

(sudionica intervjua)

Izazovi organizacija u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Sudionice su pričale o svojim iskustvima s uglavnom lezbijkama i biseksualnim ženama, jedna o transrodnoj ženi, a nijedna nema iskustva rada s nebinarnim osobama ili podataka o tome da se s njima radilo u organizaciji.

Sve sudionice složne su u mišljenju da je rodno uvjetovano nasilje dubok društveni problem, dodatno pojačan antirodnom utjecajima u zadnjih nekoliko godina. Sve tri navele su i manjkavosti sustava zdravstva i socijalne skrbi kao i (ne)dostupnost pravovremene besplatne psihosocijalne podrške kao neke od većih problema na nacionalnoj razini. Osvrnule su se i na neprepoznavanje rodno uvjetovanog nasilja općenito, a pogotovo u manjinskim skupinama.

a) Neprepoznavanje rodno uvjetovanog nasilja

Jedna sudionica mišljenja je kako se LGBTIQ žene i nebinarne osobe dodatno suočavaju s otežanim prepoznavanjem rodno uvjetovanog nasilja zbog opće društvene stigmatizacije i nedostatka svijesti o specifičnostima nasilja unutar kvir zajednice.

„Neki oblici nasilja uopće nisu osviješteni. (...) A zamisli osobu koja je diskriminirana (...) Osoba koja odrasta sa sviješću o tome da je nevidljiva, da je neprihvaćena, da je diskriminirana. Na koji način takva osoba može osvijestiti što joj se sve događa i kakvim oblicima nasilja je izložena.“

(sudionica intervjua)

Sve sudionice istaknule su izazov neprepoznavanja rodno uvjetovanog nasilja općenito, a dvije su rekle da je to poseban izazov u lezbijskim vezama zbog uvriježenih stereotipa o tome da žene nisu nasilne ili da ne mogu silovati druge žene. Jedna sudionica podijelila je iskustvo u radu s korisnicama koje su opravdavale nasilje zbog internaliziranih rodni uloga koje su prenosile na svoje partnerice.

„Problem prepoznavanja nasilja u lezbijskim vezama jer je neki taj stereotip da žene nisu nasilne i da žene ne mogu silovati drugu ženu i jako im je to teško prihvatiti.“

(sudionica intervjua)

b) Ograničeni kapaciteti organizacija

Sve sudionice osvrnule su se na ograničene kapacitete svojih organizacija, što zna dovesti do osjećaja preopterećenosti i izgaranja djelatnica. Jedna sudionica u izazove uključuje i osobno iscrpljivanje u radu te nošenje s frustracijom zbog nedjelotvornosti institucija. Jedan dio izazova jedna sudionica vidi u (ne) prepoznatljivosti toga da je neka organizacija otvorena za rad s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama.

„Potrebno je da budemo prepoznatljivi (...) jer vjerojatno dobar dio kvir ljudi onda neće ići riskirati jer zapravo ne zna da li mi to možemo, hoćemo i otvoreni smo, jer ja bih rekla vjerojatnija je pretpostavka da ćeš naići na nerazumijevanje nego na razumijevanje i da ćeš naići na osudu.“
(sudionica intervju)

Nedostaje i financijskih sredstava, pogotovo kod organizacije koja ima sigurnu kuću (pre)malenog kapaciteta, koja nije prilagođena osobama s invaliditetom. Jedna sudionica podijelila je i da uvijek nedostaje vremena, što znači da se važna pitanja odgađaju, a jedno od njih je i otvaranje organizacije prema LGBTIQ+ populaciji, promišljanje usluga, strateško planiranje i sl.

„Istrošimo se, iscrpimo u svakodnevnom nekom radu, pa onda ovo nešto uvijek ostane sa strane što nije u redu i ne kažem to kao pravdanje, nego evo već kao nešto što prepoznamo da moramo naći vrijeme da izdvojimo da bi napravili te neke promjene za otvaranje prema LGBTIQ+ zajednici.“
(sudionica intervju)

Jedna sudionica ponovno ističe manjkave evidencije, koje otežavaju praćenje rada s LGBTIQ ženama i nebinarnim skupinama, ali i svim ostalim manjinskim skupinama. Nedostaje evidencija koja je sigurna, priuštiva i praktična.

„Znači, nemamo uspostavljen sustav praćenja evidencije. Što je najtragičnije, vrlo su jednostavne aplikacije za evidencije, možda nisu ni toliko skupe, ali očito nema sluha.“
(sudionica intervju)

c) Strah od prijave i izazovi u radu s institucijama

Sve sudionice naglasile su da LGBTIQ žene često izbjegavaju prijavu rodno uvjetovanog nasilja zbog straha od reakcija institucija ili zajednice. Jedna sudionica navodi da joj se strah čini osobito izražen kod žena koje su zbog autanja izgubile podršku primarne obitelji te ovise o podršci kvir zajednice, koju ne žele ugroziti prijavom nasilja.

„Ono što sam rekla je da je posebno nasilje, ako se dogodilo u lezbijskim vezama, tome se pristupa na taj način s osvijestenošću. Uvijek postoji i taj dio nekog tko je unutar LGBTIQ zajednice (...) onda tu može biti isto pritisak ili da ostane u vezi ili da ne kaže zato da ne bi bila izbačena iz zajednice.“
(sudionica intervju)

Sudionice su također istaknule da korisnice rijetko prijavljuju nasilje u istospolnim vezama jer očekuju negativne reakcije policije ili drugih vezanih institucija. Jedna sudionica istaknula je da vidi pomak u odnosu na situaciju unazad desetak godina, a druga da je osobno od više korisnica čula kako su bile iznenađene time koliko su malo problema imale s prijavom nasilja (niža razina homofobije od očekivane).

„U šest mjeseci, zadnjih godinu dana možda čak nisam čula neko negativno iskustvo da je netko otišao na policiju prijaviti da je bilo užasno i nisu im vjerovali. (...) Nekad i ja idem s njima (...) pa ja sam sad mislila možda se drugačije ponašaju jer sam ja tamo, ali onda mi znaju reći kad idu sami da je sve to bilo ono okej i da paze na njih i davanje iskaza na državnom odvjetništvu im je uglavnom kažu ugodno koliko može bit’.“
(sudionica intervju)

Sudionice su navele izazove u suradnji s javnim institucijama, posebno zdravstvenim ustanovama. Jedna sudionica istaknula je da mnoge njezine korisnice nikada nisu bile kod ginekologa, što je povezano s mitovima (npr. „Seksualni odnosi sa ženama ne zahtijevaju ginekološke preglede“) i strahom od osude medicinskog osoblja (npr. „Što ako vide da još imam himen, hoće li onda znati da sam gej?“).

„Zdravstvene ustanove su po našem iskustvu nekako svijet za sebe i oni nas ne doživljavaju relevantnim partnerima u komunikaciji, pa onda je ta suradnja zapravo eventualno u razmjeni nekih informacija.“

(sudionica intervjua)

Društvenu klimu sudionice opisuju kao nepodržavajuću. Jedna sudionica navodi da suradnja među strukama (npr. psihijatrija, ginekologija) često izostaje ili ovisi o osobnim poznanstvima.

d) Nedostatak specifičnih edukacija

Sve sudionice izrazile su nezadovoljstvo općenitim edukacijama o radu s LBQ i TI ženama koje ne vode stručnjakinje. Jedna sudionica podijelila je frustraciju edukacijama koje se ne baziraju na rodno osjetljivom pristupu.

„Mislim da je potrebno imati edukacije, ali je važno tko radi te edukacije i kako ih radi i hoće li to organizirati neko tijelo koje neće imati perspektivu koja je važna za razumijevanje problematike, onda je ta edukacija uzaludna.“

Takve edukacije su česte.“

(sudionica intervjua)

Sve sudionice navode nedostatak „naprednijih“ edukacija koje pokrivaju specifične teme. Na primjer, jedna sudionica dijeli svoj izazov rada s religioznim LBTIQ ženama, koje se suočavaju s krivnjom i sramom zbog svoje seksualne orijentacije. Niti jedna sudionica nije podijelila iskustvo s edukacijom za rad s nebinarnim osobama, s kojima nemaju niti praktičnih iskustava.

Nedostatak prilika za umrežavanje među različitim strukama također otežava stvaranje sveobuhvatne podrške korisnicama – smatraju sudionice. Jedna sudionica želi više vremena ili prilika za razmjenu iskustava i rad na specifičnim problemima tijekom edukacija.

e) Jezične i generacijske barijere

Jedna sudionica naglasila je izazov korištenja zamjenice „oni“ u hrvatskom jeziku tijekom terapije, što joj može otežati komunikaciju i fokusiranje na korisnicu. Druge dvije sudionice također dijele izazov u upotrebi terminologije koja se sve brže mijenja.

„Mislim jezik u tome je (...) onaj koji se stalno mijenja, nadopunjuje, proširuje, dolaze nova razumijevanja, nešto što se više ne koristi, sad se koristi... Tako da, ono, tu je za nas naravno nešto što je potrebno dodatno raditi.“
(sudionica intervjua)

Jedna sudionica navodi generacijske barijere kao problem u radu s kvir mladima, koji često imaju drugačiju terminologiju i čine joj se zatvorenijima.

„Onda baš sam pričala i sa kolegama u LGBT centru, mlade generacije (...) su jako zatvorene. Šta bi rekao kolega, ti ne možeš s njima razgovarati jer ne govorimo istim jezicima. Koristimo skroz drugačiju terminologiju.“
(sudionica intervjua)

Potrebe organizacija za nastavak ili poboljšanje pružanja usluge LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje

Nijedna sudionica nema iskustvo rada s nebinarnim osobama, niti ima informacije o tome da je netko u organizaciji pružao podršku nebinarnoj osobi koja je doživjela RUN. Stoga su organizacijama potrebne informacije i smjernice vezane za rad upravo s tom skupinom.

a) Dublje društvene i institucionalne promjene

Sve sudionice istaknule su važnost zagovaračkog rada kao i osvještavanje društva o različitim oblicima rodno uvjetovanog nasilja, poboljšanje pristupa marginaliziranim skupinama te stvaranje sigurnog prostora s pomoću edukacije, zakonodavnih promjena i dostupne podrške. Sudionice su istaknule potrebu za promjenom zakonodavstva i institucionalnih praksi kako bi se povećala sigurnost osoba koje prijavljuju rodno uvjetovano nasilje. Naglasile su važnost stvaranja sigurnog prostora educiranjem institucija o specifičnostima nasilja u istospolnim zajednicama te osiguranje podrške koja je inkluzivna u odnosu na LGBTIQ žene i nebinarne osobe.

„Trebalo se definitivno institucije promijeniti, zakonodavstvo, ali nemam ideju na koji način da to stvarno osobama ulije sigurnost.“
(sudionica intervjua)

b) Administrativna pitanja: evidencije i strateško planiranje

Sudionice koje ne vode podatke o seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu korisnica prepoznale su važnost prilagodbe načina vođenja detaljnije evidencije. Jedna sudionica istaknula je potrebu za razvojem sigurne aplikacije koja bi olakšala vođenje evidencije korisnica na način koji jamči anonimnost i sigurnost.

Jedna sudionica smatra da je potrebno tijekom strateškog planiranja otvoriti neka pitanja vezana uz otvorenost, prepoznatljivost i suradnju organizacija s LGBTQ+ osobama. To je pogotovo važno za one skupine s kojima imaju najmanje iskustva, odnosno TI žene i nebinarne osobe. Strateški pristup radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje vidi kao dugoročno najodrživiji pristup, a koristilo bi joj da tijekom procesa ima vođenje ili podršku stručnjakinje.

c) Edukacije i smjernice

Dvije sudionice naglasile su potrebu za kvalitetnim edukacijama koje bi uključivale propitivanje vlastitih stavova i bolje razumijevanje specifičnih potreba različitih skupina korisnika, posebno transrodnih i interseksualnih žena i nebinarnih osoba, s kojima imaju najmanje iskustva. Edukacije bi trebale obuhvatiti osvještavanje predrasuda, korištenje inkluzivne terminologije i jezika te konkretne smjernice za rad. Edukacije bi trebale biti multidisciplinarne, da se omogući umrežavanje unutar, ali i među strukama.

Sudionice su istaknule da smjernice za rad trebaju biti što konkretnije, sadržavati praktične savjete, popise ili pitanja za osvještavanje vlastitih predrasuda ili pretpostavki, popise ili natuknice sa savjetima (npr. „što je važno uključiti, što nije toliko važno, što ne smijem propustiti“), preduvjete za rad s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, primjere dobrog i lošeg postupanja te slučajeve iz prakse. Jedna sudionica posebno je izdvojila potrebu za smjernicama za rad s kvir adolescenticama kako bi se bolje razumjele njihove specifične potrebe. Jedna sudionica istakla je i potrebu smjernica o tome kako se postupa na seksualno nasilje u istospolnim vezama kao i pritiske na jednu od osoba u partnerstvu da se auta.

Važno je osigurati superviziju i koristiti se njome jer ona omogućuje razmjenu iskustava iz prakse i pruža konkretne odgovore na specifične situacije – to se za dvije sudionice pokazalo korisnijim od općenitih edukacija.

“Mi smo prošle puno tih edukacija pa sad neke znamo šta znači cis, šta znači trans, ono uvijek se to ponavlja na tom početku. Ove neke osnove, to coming out proces okej, ali sad ajmo vidjeti specifično šta treba, a to jednostavno ne može se u grupi ljudi. Neke supervizijske grupe ili supervizija su mi tu puno korisnije.”
(sudionica intervjua)

2.4. Sažetak glavnih rezultata kvalitativnog istraživanja

1. Kakva su Iskustva stručnjakinja u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje (RUN)?

Stručnjakinje, sudionice intervjuja, najviše iskustva imaju u radu s lezbijkama, zatim biseksualnim ženama, dok je samo jedna imala iskustvo s transrodnom ženom, a nijedna nije radila s nebinarnim osobama. Tijekom razgovora jasan je nedostatak informacija o praksama, iskustvu i promišljanju rada s nebinarnim osobama, što ukazuje na ograničene mogućnosti generalizacije podataka na tu skupinu.

Sve organizacije pružaju psihološko i pravno savjetovanje, psihoterapiju, psihosocijalnu podršku, pratnju na sud i pomoć pri prijavi nasilja, a pojedine nude i smještaj ili psihološku procjenu. Sve se trude stvoriti sigurno okruženje, koristeći i vizualne signale poput duginih zastava, ali samo jedna organizacija jasno komunicira otvorenost prema LGBTIQ i nebinarnim osobama u javnim materijalima.

Pristup je afirmativan, holistički i individualiziran, s naglaskom na anonimnost, sigurnost i povjerljivost. Podaci o seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu smatraju se osjetljivima i ne prikupljaju se rutinski, već samo u osobnim terapijskim bilješkama. Sve sudionice intervjuja ističu važnost suradnje s drugim institucijama i organizacijama te provode supervizije radi kvalitete rada.

2. S kojim se izazovima stručnjakinje susreću u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele RUN?

Kao glavne izazove u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele RUN sudionice ističu duboku društvenu stigmatizaciju i neprepoznavanje rodno uvjetovanog nasilja, osobito u lezbijskim vezama zbog internaliziranih rodni uloga. Neke navode manjkavosti u radu institucija te nedostatak dostupne besplatne psihosocijalne podrške. Suradnja s javnim institucijama, posebno zdravstvenim ustanovama, zna biti otežana. Dodatni izazovi su jezične i generacijske barijere, posebno u radu s kvir mladima i u korištenju novih termina i zamjenica.

Ograničeni kapaciteti organizacija, uključujući financije i smještajne mogućnosti, dovode do preopterećenosti i nedostatka vremena za dublje promišljanje rada s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama u onim organizacijama koje su usmjerene primarno na (cisrodne) žene žrtve rodno utemeljenog nasilja. Nedostatak sustava vođenja evidencija otežava praćenje rada s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama.

LGBTIQ žene često izbjegavaju prijavu nasilja zbog straha od reakcija institucija i društva, što može uključivati i strah od odbacivanja LGBTIQ+ zajednice.

Sve sudionice izražavaju nezadovoljstvo općenitim edukacijama koje ne vode stručnjakinje i navode nedostatak specifičnih edukacija i prilika za umrežavanje kao jedan od izazova u profesionalnom razvoju u radu s LGBTIQ ženama, a posebno nebinarnim osobama.

3. Koje su potrebe stručnjakinja za uspostavu ili unapređenje rada s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele RUN?

Sve sudionice ističu važnost zagovaračkog rada, edukacije društva i stvaranja sigurnog prostora kroz promjene zakonodavstva i društvenog mnijenja. Potrebne su promjene institucionalnih praksi radi veće sigurnosti prijaviteljica nasilja. Prepoznata je potreba za boljim i sigurnijim vođenjem evidencija, uključujući razvoj aplikacija koje jamče anonimnost korisnica.

Važno je strateški planirati otvorenost prema i pristup LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama te aktivnosti za njih, posebno u vezi sa skupinama s kojima organizacije imaju najmanje iskustva – transrodnim ženama i nebinarnim osobama. Supervizija se pokazala izuzetno korisnom za razmjenu iskustava i rješavanje konkretnih izazova u praksi te treba biti sastavni dio stručnog rada. Kako bi strateško planiranje i supervizija bile korisne za rad s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, neke sudionice smatraju da bi bilo korisno konzultirati se sa stručnjakinjama u području.

Potrebne su multidisciplinarne edukacije koje uključuju propitivanje vlastitih stavova, osvještavanje predrasuda, upotrebu inkluzivne terminologije i konkretne smjernice za rad. Smjernice trebaju biti praktične, pregledne, s primjerima iz prakse i savjetima za rad s različitim skupinama, uključujući LGBTIQ adolescentice i nebinarne osobe kao i specifične situacije poput seksualnog nasilja u istospolnim vezama. Transrodne žene i nebinarne osobe skupina su s kojom ispitane organizacije imaju najmanje iskustva.

Sažetak glavnih rezultata istraživanja

U online upitniku sudjelovale su 22 sudionice iz 13 županija i Grada Zagreba. Organizacije pružaju podršku ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje prosječno 16 godina ($SD = 7,38$), a u svakoj organizaciji u prosjeku je zaposleno 5 osoba ($SD = 3,4$) koje pružaju pomoć i podršku. Gotovo sve organizacije kao ciljnu skupinu imaju heteroseksualne žene (90,9%; 20), a oko polovine sudionica navelo je da rade s LGBTIQ ženama (50%, $N = 11$) i nebinarnim osobama (45,5%, $N = 10$). Usprkos raznolikoj ciljnoj skupini s kojima organizacije rade, a koja uključuje i LGBTIQ žene i nebinarne osobe, čak 54,5% (12) sudionica navodi da na internetskim stranicama njihove organizacije ne postoje jasno navedene ciljne skupine s kojima organizacija radi. Jasno isticanje ciljnih skupina moglo bi doprinijeti većoj spremnosti LGBTIQ žena i nebinarnih osoba da potraže pomoć, pogotovo jer se radi o marginaliziranim skupinama. Ovo prepoznaju i same sudionice istraživanja te samo njih 27,3% smatra da njihovu organizaciju LGBTIQ žene i nebinarne osobe prepoznaju kao mjesto na kojem mogu potražiti pomoć i podršku.

Kad govorimo o iskustvu, oko dvije trećine organizacija – 68,2% sudionica – pruža podršku LBQ ženama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, a 59,1% pruža podršku transrodnim i interspolnim ženama te nebinarnim osobama. Točan podatak o broju LGBTIQ žena i nebinarnih osoba kao korisnica/korisnika nema većina organizacija, što je i u skladu s činjenicom da čak 81,8% ($N = 18$) sudionica navodi da njihova organizacija ne prikuplja podatke o rodnom identitetu i spolnoj orijentaciji korisnica/korisnika. Što se tiče vrste nasilja zbog kojeg su LBQ žene potražile podršku/uslugu u organizaciji, najučestalije je traženje podrške u slučaju emocionalnog/psihološkog nasilja (40,9%; 9), a zatim zbog seksualnog uznemiravanja (27,3%; 6) i fizičkog nasilja (22,7%; 5). Slični su podaci i kod transrodnih i interspolnih žena, koje su najviše tražile pomoć i podršku zbog proživljenog emocionalnog/psihološkog nasilja (22,7%; $N = 5$), a zatim zbog proživljenog fizičkog nasilja; prijetnje fizičkim nasiljem; izolacije; seksualnog zlostavljanja i ekonomskog nasilja (9,1%; $N = 2$). Kao razloge nepružanja podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama – osim toga da ne prikupljaju podatke – sudionice navode da im se LGBTIQ žene i nebinarne osobe ne obraćaju za pomoć te da one same nemaju potrebna znanja i vještine.

Više od polovine sudionica, njih 59,1% (13), smatra da njihova organizacija upotrebljava afirmativni pristup u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, dok manji broj njih (45,4%; 10) smatra da su njihovi dokumenti i pravilnici osmišljeni tako da budu inkluzivni u odnosu na sve osobe koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, uključujući LGBTIQ žene i nebinarne osobe. Iako se organizacije koriste afirmativnim pristupom, koji uključuje poštovanje i prihvaćanje LGBTIQ žena i nebinarnih osoba, veći broj organizacija nema ovu politiku razrađenu u svojim organizacijskim dokumentima.

Njih 40,9% (9) smatra da njihova organizacija razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe LBQ žena koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje, dok manji broj to smatra kada se radi o transrodnim i interspolnim ženama (36,4%; 8) te nebinarnim osobama (31,8%; 7). Što se tiče educiranosti stručnih osoba za rad s ovom skupinom, manje od polovine organizacija smatra da su im stručne osobe educirane za rad s lezbijkama, biseksualnim i kvir ženama (40,9%; 9), dok još manji broj smatra da su educirane za rad s transrodnim i interspolnim ženama (31,8%; 7) te nebinarnim osobama (27,3%; 6).

U kvalitativnom dijelu istraživanja sudjelovale su tri sudionice iz tri regije Republike Hrvatske u kojima se nalaze tri najgušće naseljena grada (Zagreb, Split i Rijeka). Kvalitativni dio istraživanja potvrdio je navedene rezultate iz kvantitativnog dijela. Stručnjakinje najviše iskustva imaju u radu s lezbijkama, zatim biseksualnim ženama, dok je samo jedna sudionica imala iskustvo rada s transrodnom ženom, a nijedna nije radila s nebinarnim osobama. Pristup u radu je afirmativan, holistički i individualiziran, s naglaskom na anonimnost, sigurnost i povjerljivost. Podaci o seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu smatraju se osjetljivima i ne prikupljaju se rutinski, već samo u osobnim terapijskim bilješkama.

Za najveći broj sudionica izazov u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su doživjele rodno uvjetovano nasilje predstavlja nedovoljno znanje o tome kako pristupiti navedenim skupinama (72,7%, N = 16), dok polovina njih (50%, N = 11) smatra da bi izazovi potencijalno bili isti kao i u radu s heteroseksualnim ženama. Dodatno, njih 27,3% (6) kao izazov ističe strah od dodatne traumatizacije. Kako bi se smanjili izazovi nedovoljne stručnosti za rad sa LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama, velik se broj osoba složio s time da je potrebna edukacija, odnosno usavršavanje u području rada s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama (N = 11). Uz potrebu za edukacijom, organizacije navode i potrebu za većim financiranjem, supervizijom stručnih osoba, senzibilizaciju osoblja za rad s ovom skupinom, omogućavanje anonimnosti i stvaranje prikladnog i sigurnog prostora za LGBTIQ žene i nebinarne osobe, povećanje vidljivosti prema LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama te važnost povezanosti organizacije s LGBTIQ zajednicom.

U intervjuima sudionice kao izazov navode i duboku društvenu stigmatizaciju i neprepoznavanje rodno uvjetovanog nasilja, osobito u lezbijskim vezama zbog internaliziranih rodni uloga. Neke navode manjkavosti u radu institucija te nedostatak dostupne besplatne psihosocijalne podrške. Dodatni izazovi su jezične i generacijske barijere, posebno u radu s kvir mladima i u upotrebi novih termina i zamjenica. Ograničeni kapaciteti organizacija, uključujući financije i smještajne mogućnosti, dovode do preopterećenosti i nedostatka vremena za dublje promišljanje rada s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama u onim organizacijama koje su usmjerene primarno na (cisrodne) žene žrtve rodno utemeljenog nasilja. Nedostatak sustava vođenja evidencija otežava praćenje rada s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama. Sudionice također ističu važnost zagovaračkog rada, edukacije društva i stvaranja sigurnog prostora kroz promjene zakonodavstva i društvenog mnijenja. Sudionice ističu i potrebu za smjernicama koje su praktične, pregledne, s primjerima iz prakse i savjetima za rad s različitim skupinama, uključujući LGBTIQ adolescentice i nebinarne osobe kao i specifične situacije poput seksualnog nasilja u istospolnim vezama.

Zaključno, organizacije i sudionice imaju generalni stav koji je inkluzivan, prihvaća i uvažava seksualnu orijentaciju i rodni identitet LGBTIQ žena i nebinarnih osoba, ali potreban je sustavniji pristup koji će uključiti i razvoj usluga uzimajući u obzir specifične potrebe LGBTIQ žena i nebinarnih osoba te izgradnju kapaciteta za rad s njima.

Summary of the main research results

The research study “Experiences and Challenges of Organisations in Providing Support to LGBTIQ Women and Non-Binary People Who Have Survived Gender-Based Violence” was conducted by Maša Cek, the Lesbian Organisation Rijeka (LORI), and SOS Rijeka – Centre for Nonviolence and Human Rights. The primary aim of the study was to explore the availability of support in Croatia for lesbian, bisexual, transgender and queer women, as well as non-binary individuals, who have experienced gender-based violence. The research was carried out in two stages: 1. data collection via an online questionnaire sent to 49 organisations across Croatia, and 2. individual interviews with representatives of three organisations that have over 15 years of experience in providing support to victims of gender-based violence, in order to gain deeper insight into the most significant findings obtained in the questionnaire.

A total of 22 respondents from 13 counties and the City of Zagreb took part in the online questionnaire. The average number of years that the organisations surveyed have been providing support to women who have experienced gender-based violence is 16 (SD = 7.38), and each organisation employs, on average, five staff members (SD = 3.4) who provide assistance and support. Almost all of the organisations primarily target heterosexual women (90.9%, N = 20), while around half of the respondents reported working with LGBTIQ women (50%, N = 11) and non-binary individuals (45.5%, N = 10). Despite the diversity of the groups they work with – including LGBTIQ women and non-binary people – as many as 54.5% (N = 12) of respondents stated that their organisation’s website does not clearly indicate the target groups they support. Clear indication of target groups could encourage more LGBTIQ women and non-binary people to seek support, particularly since these are marginalised populations. The respondents themselves recognise this: only 27.3% believe that their organisation is recognised by LGBTIQ women and non-binary individuals as a place where they can turn for help and support.

In terms of experience, around two-thirds of the organisations – 68.2% of respondents – provide support to LBQ women who have survived gender-based violence, while 59.1% offer support to transgender and intersex women and non-binary individuals. Most organisations do not have precise data on the number of LGBTIQ women and non-binary people among their service users, which aligns with the fact that as many as 81.8% (N = 18) of respondents reported that their organisation does not collect data on service users’ gender identity or sexual orientation.

As for the types of violence for which LBQ women sought support or services, the most frequently cited was emotional/psychological violence (40.9%, N = 9), followed by sexual harassment (27.3%, N = 6) and physical violence (22.7%, N = 5). Similar trends were reported for transgender and intersex women: 22.7% (N = 5) sought support due to emotional/psychological violence, followed by physical violence; threats of physical violence; isolation; sexual abuse; and economic violence – each cited by 9.1% (N = 2). As reasons for not providing support to LGBTIQ women and non-binary individuals, respondents cited, in addition to the lack of data collection, the fact that these groups do not approach their organisation for help, as well as a lack of necessary knowledge and skills among staff.

More than half of the respondents – 59.1% (N = 13) – believe that their organisation adopts an affirmative approach in working with LGBTIQ women and non-binary individuals. However, a smaller proportion – 45.4% (N = 10) – consider their organisation’s policies and internal documents to be designed in a way that is inclusive of all survivors of gender-based violence, including LGBTIQ women and non-binary people. Although the organisations demonstrate an affirmative approach through respect for and acceptance of LGBTIQ women and non-binary individuals, a larger number do not have this approach formally embedded in their organisational policies and documents.

A total of 40.9% (N = 9) of respondents believe that their organisation develops services with the specific needs of LBQ women who have survived gender-based violence in mind. A smaller proportion – 36.4% (N = 8) – said the same regarding transgender and intersex women, while 31.8% (N = 7) felt this applied to non-binary individuals. In terms of professional training, fewer than half of the respondents believe their staff to be adequately trained to work with lesbian, bisexual and queer women (40.9%, N = 9), while even fewer believe them to be trained to work with transgender and intersex women (31.8%, N = 7), or with non-binary individuals (27.3%, N = 6).

The qualitative part of the research involved three participants from three regions of Croatia where the country's three most densely populated cities are located (Zagreb, Split and Rijeka). These findings confirm the results of the quantitative section. The professionals interviewed reported having the most experience working with lesbians, followed by bisexual women; only one respondent had worked with a transgender woman, and none had experience working with non-binary individuals. The approach used in their work is affirmative, holistic and individualised, with a strong emphasis on anonymity, safety and confidentiality. Data on sexual orientation and gender identity are considered sensitive and are not routinely collected, but may be noted in personal therapeutic records.

For the majority of respondents, the greatest challenge in working with LGBTIQ women and non-binary individuals who have survived gender-based violence is a lack of knowledge about how to approach these groups (72.7%, N = 16). Half (50%, N = 11) believe that the challenges would potentially be the same as when working with heterosexual women. Additionally, 27.3% (N = 6) identified fear of causing further traumatising as a key concern. To address the challenges related to insufficient expertise in working with LGBTIQ women and non-binary people, a large number of respondents agreed that there is a clear need for further education and professional development in this area (N = 11). In addition to education, organisations also highlighted the need for increased funding, professional supervision, greater staff sensitivity to working with these groups, ensuring anonymity, creating appropriate and safe spaces for LGBTIQ women and non-binary individuals, increasing the organisation's visibility regarding LGBTIQ women and non-binary individuals and strengthening the organisation's connection with the LGBTIQ community.

In the interviews, the respondents also identified as a challenge the deep-rooted social stigmatisation and lack of recognition of gender-based violence, particularly in lesbian relationships, due to internalised gender roles. Some also pointed to shortcomings in the work of institutions and the lack of accessible, free psychosocial support. Additional challenges include language and generational barriers, especially in work with queer youth and in the use of new terminology and pronouns. Limited organisational capacity – including financial and accommodation constraints – leads to overwork and a lack of time for deeper reflection on working with LGBTIQ women and non-binary individuals in organisations primarily focused on (cisgender) women survivors of gender-based violence. The absence of systematic data collection makes it difficult to monitor work with LGBTIQ women and non-binary individuals. The respondents also emphasised the importance of advocacy, public education and the creation of safe spaces through changes in legislation and public attitudes. They highlighted the need for guidelines that are practical and clearly structured, with examples from practice and advice on working with different groups – including LGBTIQ adolescents and non-binary individuals – as well as guidance on specific situations such as sexual violence in same-sex relationships.

In conclusion, the organisations and respondents express a generally inclusive attitude, recognising and respecting the sexual orientation and gender identity of LGBTIQ women and non-binary individuals. However, a more systematic approach is needed – one that includes the development of services tailored to the specific needs of LGBTIQ women and non-binary people, and the strengthening of organisational capacities to support them effectively.

Ajduković, Marina i Cajvert, Ljilja (2004). *Supervizija u psihosocijalnom radu*. Zagreb: Društvo za psihološku pomoć

Council of Europe (2024). *Preventing and combating violence and discrimination against lesbian, bisexual and queer women in Europe*. <https://pace.coe.int/en/files/33902/html>

Council of Europe. *What is gender-based violence?* <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/what-is-gender-based-violence>

Crenshaw, K. (1989). *Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Policies*. University of Chicago Legal Forum, 1, 139–167.

Deklaracija UN-a o uklanjanju nasilja nad ženama (1993). <https://www.refworld.org/legal/resolution/unga/1993/en/10685>

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) (2024). *EU LGBTIQ survey III – LGBTIQ Equality at a Crossroads: Progress and Challenges. Country data: Croatia*. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/lgbtiq_survey-2024-country_sheet-croatia.pdf

Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (2011): <https://rm.coe.int/1680462470>

Milković, M. (2013). *Brutalna stvarnost: Istraživanje o nasilju, diskriminaciji i zločinu iz mržnje protiv LGBTIQ osoba u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Zagreb Pride. <https://zagreb-pride.net/istrazivanje/>

Trans Europe and Central Asia TGEU (2024). *Will the cycle of violence ever end? TGEU's Trans Murder Monitoring project crosses 5,000 cases*. <https://tgeu.org/will-the-cycle-of-violence-ever-end-tgeus-trans-murder-monitoring-project-crosses-5000-cases/>

Vlada Republike Hrvatske – Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike (2022). *Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. godine*. https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Dokumenti/NACIONALNI%20PLAN%20ZA%20SUZBIJANJE%20SEKSUALNOG%20NASILJA%20I%20SEKSUALNOG%20UZNEMIRAVANJA%20do%202027.g_final.pdf

Vlada Republike Hrvatske – Ured za ravnopravnost spolova (2023). *Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine*. <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/NPRS%202027%20APRS%202024/Nacionalni%20plan%20za%20ravnopravnost%20spolova,%20za%20razdoblje%20do%202027..pdf>

Vlada Republike Hrvatske – Ured za ravnopravnost spolova. *Međunarodni dokumenti*. <https://ravnopravnost.gov.hr/pristup-informacijama/strateski-i-zakonodavni-okvir-2039/strateski-i-zakonodavni-okvir-za-ravnopravnost-spolova/medjunarodni-dokumenti-2062/2062>

Vlada Republike Hrvatske – Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (2023). *Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine*. <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20za%20ZPLJP%20razdoblje%20do%202027.pdf>

Ženska soba (2010). *Organizacije civilnog društva koje pružaju specijalizirane servise ženama žrtvama nasilja kao ključni akteri u procesu demokratizacije društva*. Zagreb: Ženska soba – Centar za seksualna prava

Prilog 1: ONLINE UPITNIK

Napomena: Konačan oblik pitanja na koja su sudionici/e odgovarali prilagođen je Google Forms obrascu.

Poštovani/e,

pred Vama se nalazi upitnik kojim želimo ispitati iskustva organizacija koje pružaju podršku ženama koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje, a vezano za Vaš rad s lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interspolnim i queer ženama (LBTIQ), kao i nebinarnim osobama koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje (skraćeno RUN).

Upitnik je dio istraživanja koje se provodi u sklopu projekta DOSEGNIMO - Razvoj adekvatne podrške za LBTIQ žene i nebinarne osobe koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje. Glavni cilj projekta je osigurati dostupnost i adekvatnu podršku i zaštitu za LBTIQ žene i nebinarne osobe koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje u Hrvatskoj. Projekt provodi Lezbijska organizacija Rijeka „LORI“ u partnerstvu s udrugom SOS Rijeka – centar za nasilje i ljudska prava. Projekt financira Europsko-srednjoazijska lezbijska* zajednica (EuroCentralAsian Lesbian* Community) i Europska unija.

Ovo je prvo takvo istraživanje u Hrvatskoj kojim želimo saznati učestalost i iskustva pružanja podrške LBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su preživjele RUN, izazove s kojima se organizacije susreću u pružanju podrške te utvrditi njihove potrebe za pružanje specifične podrške gore navedenoj skupini. Vaše mišljenje i iskustva su nam izuzetno važni te će doprinijeti poboljšanju kvalitete podrške i zaštite za LBTIQ žene i nebinarne osobe.

Sudjelovanje u istraživanju je u potpunosti anonimno (program ne bilježi Vaše IP adrese), a podaci prikupljeni ovim istraživanjem su povjerljivi (nazivi organizacija i ustanova koje sudjeluju u istraživanju se neće nigdje navoditi). Podaci dobiveni u ovom istraživanju koristit će se isključivo u obradi, izradi istraživačkog izvještaja te osmišljavanju vezanih preporuka. Imate pravo odbiti sudjelovanje ili odustati od ispunjavanja upitnika u bilo kojem trenutku. Svi do tada upisani podaci uzimat će se u daljnju obradu podataka.

Molimo da **upitnik ispunjava** osoba koja je **upućena ili obavlja direktan savjetodavni rad** s osobama koje su preživjele RUN. Ispunjavanje upitnika traje oko 15 minuta.

Unaprijed Vam zahvaljujemo na ulaganju truda i vremena potrebnog za ispunjavanje upitnika.

Za sva dodatna pitanja i informacije stojimo Vam na raspolaganju. Možete nas kontaktirati putem e-maila: centar@sos-rijeka.org.

Sukladno odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka (EU) 2016/679 (GDPR), svi podaci će biti registrirani u našoj bazi podataka te će se obrađivati ručno i automatizirano sukladno GDPR-u i nacionalnom zakonodavstvu, koje definira provedbu uredbe o zaštiti podataka.

Lezbijka - žena koju emocionalno i/ili fizički privlače osobe ženskog spola/roda

Biseksualna žena - žena koju emocionalno i/ili fizički privlače osobe istog i različitog spola ili roda

Transrodna žena - osoba koja se identificira kao osoba ženskog rodnog identiteta, a kojoj je pri rođenju pripisan muški spol.

Interspolna osoba - osoba rođena sa spolnim karakteristikama koje se ne mogu definirati niti kao “muške” niti kao “ženske”. Pitanja u ovom istraživanju odnose se na osobe koje se definiraju kao interspolne žene.

Queer osoba - termin se koristi da jednom riječju opiše LGBTI osobe te heteroseksualne osobe koje sebe vide ili žive svoj život izvan heteropatrijarhalnih normi. Pitanja u ovom istraživanju odnose se na osobe koje se definiraju kao queer žene.

Nebinarna osoba - osoba koja se rodno identificira van društveno određenih kategorija muškog i ženskog identiteta.

Pročitao/la sam i razumijem uvjete provedbe upitnika. Dajem dobrovoljnu privolu za prikupljanje i obradu podataka navedenih u ovom upitniku za korištenje u opisane svrhe istraživanja”.

DA

NE

(Odjeljak 1) - Demografski podaci

Označite naziv županije u kojoj se Vaša organizacija nalazi:

Grad Zagreb

Zagrebačka

Krapinsko-zagorska

Sisačko-moslavačka

Karlovačka

Varaždinska

Koprivničko-križevačka

Bjelovarsko-bilogorska

Primorsko-goranska

Ličko-senjska

Virovitičko-podravska

Požeško-slavonska

Brodsko-posavska

Zadarska

Osječko-baranjska

Šibensko-kninska

Vukovarsko-srijemska

Splitsko-dalmatinska

Istarska

Dubrovačko-neretvanska

Međimurska

Sjedište organizacije je izvan Hrvatske

Koliko godina Vaša organizacija pruža podršku ženama koje su preživjele RUN? (Molimo da navedete samo broj. Ako pružate podršku manje od godinu dana, molimo da upišete broj mjeseci u obliku 0,3, 0,5 , 0,8 i sl.)

Koliko osoba zaposlenih u Vašoj organizaciji pruža pomoć i podršku osobama koje su preživjele RUN?

Molimo označite koje/u vrstu usluga Vaša organizacija pruža (moguće odabrati više odgovora):

Psihološko savjetovanje

Psihoterapija

Pravno savjetovanje

Psihološka obrada/procjena

Savjetovanje i psihosocijalna podrška za osobe bliske žrtvi

Smještaj/prihvatište za žrtve nasilja u obitelji

Pratnja na sud i druge nadležne institucije u statusu osobe od povjerenja

Pomoć u postupku prijave proživljenog nasilja

Ostalo:_____

Molimo Vas da označite s kojim ciljanim skupinama Vaša organizacija radi (moguće odabrati više odgovora):

Djeca i maloljetne osobe

Heteroseksualne žene

Lezbijke

Biseksualne žene

Transrodne žene

Interspolne žene

Queer žene

Nebinarne osobe

Jesu li na Vašim internetskim stranicama tj. stranicama na kojima se oglašavate jasno opisane ciljane skupine s kojima radite, u skladu s onima koje ste naveli u prethodnom pitanju?

DA

NE

Naša organizacija prepoznata je od strane LGBTIQ žena i nebinarnih osoba koje su preživjele RUN kao mjesto kojem se mogu obratiti za pomoć i podršku.

(1- uopće se ne odnosi na nas, 2- djelomično se ne odnosi na nas, 3 - niti se odnosi, niti se ne odnosi na nas, 4- djelomično se odnosi na nas, 5 - u potpunosti se odnosi na nas)

Uopće se ne odnosi na nas 1 2 3 4 5 U potpunosti se odnosi na nas

(Odjeljak 2)-Iskustva u radu s lezbijkama, biseksualnim i queer (LBQ) ženama, transrodnim i interspolnim (TI) ženama te nebinarnim osobama koje su preživjele RUN

Prikupljate li podatke o rodnom identitetu i spolnoj orijentaciji za Vašu bazu podataka o korisnicima/ama?

DA

NE

Pružate li u svojoj organizaciji pomoć i podršku LBQ ženama koje su preživjele RUN?

DA

NE

Molimo Vas da navedete broj **LBQ žena** koje su preživjele RUN, s kojima je Vaša organizacija radila u protekle 2 godine (od 1.1.2023. do 31.12.2024.): Ako ne znate točan podatak napišite "Nemam podataka". Ako ne radite s ovom skupinom, navedite "Ne radimo s tom skupinom".

Ako ste na pitanje "Pružate li u svojoj organizaciji pomoć i podršku LBQ ženama koje su preživjele RUN" odgovorili s **NE**, molimo Vas da navedete razlog/e zbog kojeg/ih ne pružate usluge navedenoj skupini:

Molimo Vas da označite vrste nasilja zbog kojih su **LBQ žene** zatražile podršku/uslugu u Vašoj organizaciji (moguće više odgovora):

Emocionalno/psihološko nasilje (uvrede, kritike, prijetnje, ponižavanje, ljubomora, pritisci, kontrola)

Izolacija (od članova obitelji, prijatelja, bliskih osoba)

Uhođenje

Fizičko nasilje

Prijetnje fizičkim nasiljem

Seksualno uznemiravanje (neželjene seksualne primjedbe i verbalni prijedlozi, neprikladna pažnja, fizički dodiri, seksističke, uvredljive i diskriminirajuće primjedbe i šale)

Seksualno zlostavljanje (neželjena seksualna ponašanja iznuđena primjenom sile i/ili prijetnji, a uključuju fizički dodir s nasilnikom)

Silovanje

Ekonomsko nasilje

Nismo imali/e LBQ žene kao korisnice

Nemamo podataka

Ostalo:_____

Koju vrstu usluge su **LBQ žene** koje su preživjele RUN koristile u Vašoj organizaciji? (moguće odabrati više odgovora)

Psihološko savjetovanje

Psihoterapija

Pravno savjetovanje

Psihološka obrada

Savjetovanje i psihološka podrška za osobe bliske žrtvi

Smještaj/prihvatište za žrtve nasilja u obitelji

Pratnja na sud i druge nadležne institucije u statusu osobe od povjerenja

Pomoć u postupku prijave preživljenog nasilja

Nismo imali/e LBQ žene kao korisnice

Nemamo podataka

Ostalo:_____

Pružate li u svojoj organizaciji pomoć i podršku **TI ženama** koje su preživjele RUN?

DA

NE

Molimo Vas da navedete broj **TI žena** koje su preživjele RUN, a s kojima je Vaša organizacija radila od 1.1.2023. do 31.12.2024: *Ako ne znate točan podatak napišite "Nemam podataka". Ako ne radite s ovom skupinom, navedite "Ne radimo s tom skupinom".*

Ako ste na pitanje "Pružate li u svojoj organizaciji pomoć i podršku TI ženama koje su preživjele RUN" odgovorili s **NE**, molimo Vas da navedete razlog/e zbog kojeg/ih ne pružate usluge navedenoj skupini:

Molimo Vas da označite vrste nasilja zbog kojih su **TI žene** zatražile podršku/uslugu u Vašoj organizaciji (moguće više odgovora):

Emocionalno/psihološko nasilje (uvrede, kritike, prijetnje, ponižavanje, ljubomora, pritisci, kontrola)

Izolacija (od članova obitelji, prijatelja, bliskih osoba)

Uhođenje

Fizičko nasilje

Prijetnje fizičkim nasiljem

Seksualno uznemiravanje (neželjene seksualne primjedbe i verbalni prijedlozi, neprikladna pažnja, fizički dodiri, seksističke, uvredljive i diskriminirajuće primjedbe i šale)

Seksualno zlostavljanje (neželjena seksualna ponašanja iznuđena primjenom sile i/ili prijetnji, a uključuju fizički dodir s nasilnikom)

Silovanje

Ekonomsko nasilje

Nismo imali/e TI žene kao korisnice

Nemamo podataka

Ostalo:_____

Koju su vrstu usluge **TI žene** koje su preživjele RUN koristili/e u Vašoj organizaciji? (moguće odabrati više odgovora)

Psihološko savjetovanje

Psihoterapija

Pravno savjetovanje

Psihološka obrada

Savjetovanje i psihološka podrška za osobe bliske žrtvi

Smještaj/prihvatište za žrtve nasilja u obitelji

Pratnja na sud i druge nadležne institucije u statusu osobe od povjerenja

Pomoć u postupku prijave preživljenog nasilja

Nismo imali/e TI žene kao korisnice

Nemamo podataka

Ostalo:_____

Pružate li u svojoj organizaciji pomoć i podršku **nebinarnim osobama** koje su preživjele RUN?

DA

NE

Molimo Vas da navedete broj **nebinarnih osoba** koje su preživjele RUN, a s kojima je Vaša organizacija radila od 1.1.2023. do 31.12.2024.: Ako ne znate točan podatak napišite "Nemam podataka". Ako ne radite s ovom skupinom, navedite "ne radimo s tom skupinom".

Ako ste na pitanje "Pružate li u svojoj organizaciji pomoć i podršku nebinarnim osobama koje su preživjele RUN" odgovorili s **NE**, molimo Vas da navedete razlog/e zbog kojeg/ih ne pružate usluge navedenoj skupini:

Molimo Vas da označite vrste nasilja zbog kojih su **nebinarne osobe** zatražile podršku/uslugu u Vašoj organizaciji (moguće više odgovora):

Emocionalno/psihološko nasilje (uvrede, kritike, prijetnje, ponižavanje, ljubomora, pritisci, kontrola)

Izolacija (od članova obitelji, prijatelja, bliskih osoba)

Uhođenje

Fizičko nasilje

Prijetnje fizičkim nasiljem

Seksualno uznemiravanje (neželjene seksualne primjedbe i verbalni prijedlozi, neprikladna pažnja, fizički dodiri, seksističke, uvredljive i diskriminirajuće primjedbe i šale)

Seksualno zlostavljanje (neželjena seksualna ponašanja iznuđena primjenom sile i/ili prijetnji, a uključuju fizički dodir s nasilnikom)

Silovanje

Ekonomsko nasilje

Nismo imali/e nebinarne osobe kao korisnike/ce

Nemamo podataka

Ostalo:_____

Koju su vrstu usluge **nebinarne osobe** koje su preživjele RUN koristili/e u Vašoj organizaciji? (moguće odabrati više odgovora)

Psihološko savjetovanje

Psihoterapija

Pravno savjetovanje

Psihološka obrada

Savjetovanje i psihološka podrška za osobe bliske žrtvi

Smještaj/prihvatište za žrtve nasilja u obitelji

Pratnja na sud i druge nadležne institucije u statusu osobe od povjerenja

Pomoć u postupku prijave preživljenog nasilja

Nismo imali/e nebinarne osobe kao korisnike/ce

Nemamo podataka

Ostalo:_____

Molimo vas da označite u kojoj se mjeri sljedeće izjave odnose na Vašu organizaciju (sva pitanja odnose se na LGBTIQ žene i nebinarne osobe koje su preživjele RUN)

Pri čemu brojevi označuju sljedeće izjave:

1- uopće se ne odnosi na nas, **2**- djelomično se ne odnosi na nas, **3** - niti se odnosi, niti se ne odnosi na nas, **4**- djelomično se odnosi na nas, **5** - u potpunosti se odnosi na nas

Naša organizacija koristi afirmativni pristup u radu s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama što podrazumijeva prihvatanje i poštovanje njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta

Uopće se ne odnosi na nas **1 2 3 4 5** *U potpunosti se odnosi na nas*

Dokumenti i pravilnici organizacije su osmišljeni tako da budu inkluzivni prema svim osobama koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje, uključujući LGBTIQ žene i nebinarne osobe

Uopće se ne odnosi na nas **1 2 3 4 5** *U potpunosti se odnosi na nas*

Naša organizacija razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe **LBQ žena** koje su preživjele RUN

Uopće se ne odnosi na nas **1 2 3 4 5** *U potpunosti se odnosi na nas*

Naša organizacija razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe **TI žena** koje su preživjele RUN

Uopće se ne odnosi na nas **1 2 3 4 5** *U potpunosti se odnosi na nas*

Naša organizacija razvija usluge uzimajući u obzir specifične potrebe **nebinarnih osoba** koje su preživjele RUN

Uopće se ne odnosi na nas **1 2 3 4 5** *U potpunosti se odnosi na nas*

Stručne osobe koje u našoj organizaciji pružaju podršku osobama koje su preživjele RUN su educirane za rad s **LBQ ženama**

Uopće se ne odnosi na nas **1 2 3 4 5** *U potpunosti se odnosi na nas*

Stručne osobe koje u našoj organizaciji pružaju podršku osobama koje su preživjele RUN su educirane za rad s **TI ženama**

Uopće se ne odnosi na nas **1 2 3 4 5** *U potpunosti se odnosi na nas*

Stručne osobe koje u našoj organizaciji pružaju podršku osobama koje su preživjele RUN su educirane za rad s **nebinarnim osobama**

Uopće se ne odnosi na nas **1 2 3 4 5** *U potpunosti se odnosi na nas*

(Odjeljak 3)- Izazovi u pružanju pomoći i podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su preživjele RUN

Koji su, prema Vašem mišljenju, izazovi s kojima se susrećete ili mislite da biste se susreli/e kada bi Vam se za pomoć i podršku obratila **LBTIQ žena** koja je preživjela RUN

Nedovoljan broj radnika/ca

Nedostatak financijskih sredstava

Nedovoljno znanje o pristupu navedenim skupinama

Strah od dodatne traumatizacije osobe

Naša organizacija ne pruža podršku navedenoj skupini

Izazovi su isti kao i u radu s heteroseksualnim ženama

Nemamo izazova

Ostalo:_____

Koji su, prema Vašem mišljenju, izazovi s kojima se susrećete ili mislite da biste se susreli/e kada bi Vam se za pomoć i podršku obratila **nebinarna osoba** koja je preživjela RUN

Nedovoljan broj radnika/ca

Nedostatak financijskih sredstava

Nedovoljno znanje o pristupu navedenim skupinama

Strah od dodatne traumatizacije osobe

Naša organizacija ne pruža podršku navedenoj skupini

Izazovi su isti kao i u radu s heteroseksualnim ženama

Nemamo izazova

Ostalo:_____

(Odjeljak 4)- Potrebe Vaše organizacije u pružanju podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su preživjele RUN

Koje su potrebe Vaše organizacije kako bi mogla pružiti kvalitetnu i adekvatnu uslugu/podršku LGBTIQ ženama ili nebinarnim osobama koje su proživjele RUN?

S obzirom na Vašu stručnost u području pružanja podrške osobama koje su preživjele RUN, koji su ključni (pred) uvjeti za pružanje kvalitetne podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama?

Uz anketno istraživanje, udruge LORI i SOS Rijeka provodit će tijekom ožujka **intervjue s organizacijama** u svrhu dubljeg uvida u problematiku pružanja podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama. Ukoliko ste zainteresirani za sudjelovanje u individualnom intervjuu, molimo Vas da nam pošaljete e-mail s iskazom interesa na adresu loricure@yahoo.com do 20. veljače 2025.

Zahvaljujemo Vam na ispunjavanju upitnika!

Prilog 2: OBAVIJEŠTENI PRISTANAK

Pozvani ste da sudjelujete u istraživanju o iskustvima i potrebama u pružanju podrške lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interspolnim i queer ženama te nebinarnim osobama koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje. Istraživanje je dio projekta „DOSEGNIMO –Razvoj adekvatne podrške za LGBTIQ žene i nebinarne osobe koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje“ kojeg provode Lezbijska organizacija Rijeka „LORI“ i SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava.

Istraživačice: Istraživanje provodi Maša Cek, mag.psych. te Lezbijska organizacija Rijeka „LORI“ i SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava.

Cilj istraživanja: Osnovni cilj istraživanja je mapiranje stanja u Hrvatskoj po pitanju pružanja podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su proživjele rodno uvjetovano nasilje (dalje: RUN).

Postupak istraživanja: Istraživanje će biti provedeno u obliku online intervjua u kojem će prisustvovati jedna osoba iz organizacije. Predviđene smo da taj razgovor traje oko sat vremena. Voditi ćemo računa o vremenu da završimo prema ovom dogovoru.

Sam razgovor potrebno je snimati, kako bi se omogućila analiza onog što je rečeno. Nakon provedene analize, snimke će biti izbrisane, a do tada brižljivo čuvane bez ikakvih identifikacijskih oznaka. Prilikom objavljivanja rezultata istraživanja neće biti uključene informacije kojima bi Vas se moglo izravno ili neizravno identificirati. Također, ostale sugovornice bit će zamoljene da nikome ubuduće ne govore tko je što u ovom razgovoru rekao, kako bi još više pridonijeli povjerljivosti i iskrenosti našeg razgovora.

Anonimnost i povjerljivost: Istraživanje zadovoljava etičke standarde i visoke je povjerljivosti. Jedine osobe koje će znati vaš identitet u ovom istraživanju su osobe koje vode razgovor. Pojedinačni podaci prikupljeni ovim istraživanjem neće ni u kojem slučaju biti davani na uvid drugim pojedincima ili pojedinkama, organizacijama ili institucijama. Prilikom izvještavanja o rezultatima istraživanja neće se iznositi podaci koji bi se izravno ili neizravno mogli povezati s Vama.

Sukladno odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka (EU) 2016/679 (GDPR), svi podaci će biti registrirani u našoj bazi podataka te će se obrađivati ručno i automatizirano sukladno GDPR-u i nacionalnom zakonodavstvu, koje definira provedbu uredbe o zaštiti podataka.

Sudjelovanje i odustajanje: Vaše sudjelovanje u ovom istraživanju je u potpunosti dobrovoljno. Slobodni ste u svakom trenutku povući svoj pristanak o sudjelovanju u istraživanju i prekinuti sudjelovanje bez ikakvih posljedica.

Rizici, stres i neugoda: Razmišljanje o nekim vašim iskustvima i potrebama može za Vas biti važno i korisno. Ne očekujemo da će Vam postupak ovog istraživanja uzrokovati više neugode nego uobičajeni razgovori o ovoj temi unutar obitelji i s prijateljima.

Pitanja: Za sva dodatna pitanja i informacije stojimo Vam na raspolaganju. Možete nas kontaktirati putem e-maila: loricure@yahoo.com. Jedan primjerak Pristanka na sudjelovanje možete zadržati za sebe. Istraživanje o iskustvima i potrebama u pružanju podrške lezbijkama, biseksualnim, transrodnim, interspolnim i queer ženama te nebinarnim osobama koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje.

OBAVIJEŠTENI PRISTANAK

Svojim potpisom izražavam pristanak za sudjelovanje u ovom istraživanju i potvrđujem da razumijem gore navedene informacije.

Potpis sudionice

Mjesto i datum

Prilog 3: PROTOKOL ZA INTERVJU

Intervju je bio podijeljen u tri dijela: uvodni dio, pitanja po principu polustrukturiranog intervjua, te zaključni dio.

a) UVODNI DIO

Trajanje: 15 minuta

Sadržaj: Dobar dan, hvala vam što ste pristali sudjelovati u ovom intervjuu. Cilj je razumjeti prakse pružanja podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje. Cilj cijelog istraživanja je mapiranje stanja u Hrvatskoj po pitanju pružanja podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su proživjele RUN te će nam upravo vaši uvidi pomoći u boljem razumijevanju navedene problematike te u kreiranju daljnjih smjernica.

Intervju se provodi u sklopu istraživanja kao dio projekta „DOSEGNIMO – Razvoj adekvatne podrške za LGBTIQ žene i nebinarne osobe koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje.“ Projekt provodi Lezbijska organizacija Rijeka „LORI“ u partnerstvu s udrugom SOS Rijeka – centar za nasilje i ljudska prava. Projekt financira Europsko-srednjoazijska lezbijska* zajednica (EuroCentralAsian Lesbian* Community) i Europska unija.

Vaša organizacija je prepoznata kao važan pružatelj podrške ženama koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje (dalje: RUN), a želimo razumjeti vaše specifične prakse, izazove i potrebe u kontekstu rada s LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama. Razgovarat ćemo o vašem iskustvu, izazovima i potrebama. Vaše mišljenje nam je važno kako bismo poboljšali sustav podrške.

Prije nego što krenemo, kratko bih prošla kroz terminologiju vezanu uz skupine žena različite spolne orijentacije i rodni identiteti (SORI) o kojoj ćemo pričati. Pokrenut ću Power Point prezentaciju i pročitati definicije. Zaustavite me ako Vam nešto nije jasno.

- **Lezbijka** – žena koju emocionalno i/ili fizički najčešće privlače osobe ženskog spola/roda.
- **Biseksualna žena** – žena osoba koju emocionalno i/ili fizički privlače osobe istog i različitog spola ili roda.
- **Transrodna žena** – osoba koja se identificira kao osoba ženskog rodni identiteta, a kojoj je pri rođenju pripisan muški spol.
- **Interspolna osoba** – osoba rođena sa spolnim karakteristikama koje se ne mogu definirati niti kao “muške” niti kao “ženske”. Pitanja se odnose na osobe koje se identificiraju kao interspolne žene.
- **Queer osoba** – termin koji se koristi da jednom riječju opiše LGBTI osobe te heteroseksualne osobe koje žive izvan heteropatrijarhalnih okvira. Pitanja se odnose na osobe koje se identificiraju kao queer žene.
- **Nebinarna osoba** – osoba koja se rodno identificira van društveno određenih kategorija muškog i ženskog identiteta.
- **Heteroseksualna žena** – žena koju emocionalno i fizički privlači osoba suprotnog spola ili roda
- **Cisrodna osoba** – osoba čiji se rodni identitet uklapa u društvene rodne norme određene za spol koji je tim osobama pripisan pri rođenju.

Postoji li neki pojam koji treba pojašnjenje?

Sam razgovor o vašem iskustvu i potrebama trajat će otprilike 30 minuta, uz ovaj uvod te zaključke i pitanja na kraju. Želim naglasiti da su svi odgovori anonimni i povjerljivi.

Kako bismo osigurali točnost prikupljenih podataka, ovaj razgovor se snima, za što ste dali svoju privolu. Vaša privola za snimanje je dobrovoljna, a snimka će se koristiti isključivo u svrhu analize podataka za ovo istraživanje. Smijem li pokrenuti snimanje?

b) POLUSTRUKTURIRANI INTERVJU

Možete li mi usmeno potvrditi da ste suglasni sa snimanjem?

Pitanja:

1. Koja je vaša ciljana skupina kojoj pružate podršku kod proživljenog RUN-a i gdje je to navedeno (interni pravilnici, mrežne stranice....)?

- Jesu li LGBTIQ žene (eksplicitno) navedene ili uključene u definiciju vaše ciljane skupine?
- Jesu li nebinarne osobe uključene?
- (Ako nemaju navedeno) Zašto ne? Koje su prepreke ili izazovi koji vas sprečavaju da nevedete LGBTIQ žene i nebinarne osobe u ciljane skupine?

2. Prikupljate li podatke o seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu vaših korisnika?

- (Ako da) Kako to radite?
- (Ako da) Kako čuvate podatke s obzirom na osjetljivost podataka i opasnost od neželjenog otkrivanja seksualne orijentacije ili rodnog identiteta?
- (Ako ne) Koji je razlog?
- (Ako navedu nesklonost osoba da se izlažu) Po vašem iskustvu, što osobi treba kako bi se osjećala ugodno podijeliti svoj SORI?

3. S kojim od prethodno opisanih skupina (LGBTIQ žene i nebinarne osobe) imate iskustva u radu?

- (Ako kažu da) Kakve ste usluge pružali do sada i pružate LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama koje su preživjele RUN?

Sumiranje: "Dakle, razumijem da (ističete/ne ističete) nabrojane skupine u opisu ciljanih skupina i to im (ne) komunicirate kroz [nabrojati kanale kanale]. Također, čujem da ste pružali [nabrojati usluge] sljedećim skupinama [nabrojati skupine]."

4. Kako osiguravate da vaše usluge budu prilagođene potrebama različitih identiteta unutar LGBTIQ zajednice i nebinarnih osoba?

- Posebno me zanima kakva iskustva imate u pružanju podrške trans ženama i nebinarnim osobama.

5. U vašoj organizaciji, postoji li razlika u pristupu prema LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama u odnosu na heteroseksualne cisrodne žene?

6. Postoji li razlika u radu / specifičnosti u radu sa lezbijkama i biseksualnim ženama u odnosu na transrodne žene i nebinarne osobe u vašoj organizaciji?

- (Gdje je prikladno) Što mislite o integraciji trans žena ili nebinarnih osoba u skloništu za žene? Kakva su vaša dosadašnja iskustva i prakse u tome?

Sumiranje: Istaknuti i provjeriti zaključke.

7. Možete li opisati neke od izazova s kojima ste se susreli u pružanju podrške LBQ, TI ženama i nebinarnim osobama koje su preživjele RUN?

- Na koji način ste prevladali te izazove?
- Koje vrste podrške ili resursa bi vam dodatno pomogle u prevladavanju tih izazova?

8. Što je vašoj organizaciji potrebno kako bi mogla nastaviti pružati kvalitetnu podršku LBQ, TI ženama i nebinarnim osobama?

- (Ako su spomenule manje iskustva s TI i NO) Kako bi vaša organizacija bila inkluzivnija prema ovoj TI ženama i nebinarnim osoba, što mislite da još možete učiniti?

9. Jesu li vaše zaposlenice prošle edukaciju ili obuku o radu s LBQ, TI ženama i nebinarnim osobama koje su preživjele RUN?

- (Ako da) Koje su teme bile obuhvaćene?

Sumiranje i provjera: glavni izazovi i potrebe.

Zadnje pitanje usmjereno je na vaše potrebe.

10. U ovom projektu LORI i SOS će raditi Smjernice za organizacije za povećanje inkluzije vezao za pružanje podrške LGBTIQ ženama i nebinarnim osobama. Bilo bi nam važno da s nama podijelite koja područja/ teme bi ove Smjernice svakako trebale uključiti a da budu korisne u vašem radu?

c) ZAKLJUČNI DIO

Postoje li neka pitanja koja želite postaviti? Želite li nešto dodatno razjasniti? Postoji li dio intervjua koji želite izbrisati sa snimke? Želite li dodati nešto važno, a što nismo obuhvatile prethodnim pitanjima?

Sada najavljujem završetak snimanja.

Ako imate kakva pitanja ili nejasnoće javite se na loricure@yahoo.com

